

edukacyjny kameleon

informator o edukacji ekologicznej
dla szkół podstawowych i gimnazjów woj. łódzkiego
maj 2003

Aktualności, ciekawostki

Wyższe kary za wycinkę drzew

Dwukrotnie wzrosną jednostkowe stawki kar za bezprawną wycinkę drzew. Nowe stawki kar i opłat za usuwanie drzew i krzewów określają nowe przepisy ekologiczne. Rząd wydał 6 bm. dwa nowe rozporządzenia w sprawie stawek opłat za wycinkę drzew i krzewów oraz kar za ich bezprawne usuwanie. Obecne rozporządzenie dotyczące wycinki drzew z 1997 r. wygasa bowiem 30 czerwca br. Za usuwanie drzew i krzewów starszych niż 5-letnie osoby fizyczne będące przedsiębiorcami, ale działające w celu nie związanym z działalnością gospodarczą, zapłacą 10 proc. normalnej opłaty.

Warto przypomnieć, że dotychczas osoby te wносиły opłaty za wycinkę, jeśli nieruchomości, na której rosły drzewa lub krzewy, była wykorzystywana na działalność gospodarczą. Zgodnie z interpretacją prawną resortu środowiska przedsiębiorcy - osoby fizyczne, które dokonywały wycinki prywatnie, dotychczas nie miały obowiązku uiszczania opłat.

Nowe rozporządzenie określa też dokładnie rodzaje i gatunki drzew lub krzewów, za których usunięcie pobierana jest opłata oraz jednostkowe stawki tych opłat. Opłata za usunięcie krzewów wynosi 129,90 zł za 1 mkw. powierzchni pokrytej krzewami. Drzewa podzielono natomiast na cztery grupy. Stawki obliczane są za 1 cm obwodu drzewa na wysokości 1,3 m. Wysokość opłaty za 1 cm obwodu waha się od 10,82 zł za 1 cm (przy obwodzie do 25 cm) do 58,54 zł/cm (powyżej 200 cm obwodu). Najwyższe stawki - za usunięcie jodły czy miorzębu - wynoszą odpowiednio 375 zł/cm i 1496,3 zł/cm.

Rząd chce też, aby jednostkowe kary za 1 cm obwodu drzewa usuniętego bez zezwolenia wzrosły - w stosunku do obowiązujących aktualnie przepisów - o 100 proc. Przykładowo, za bezprawne usunięcie topoli lub wierzby zapłacimy karę od 23 zł/cm obwodu najcieńszych pni na wysokości 130 cm do 117 zł/cm, gdy obwód drzewa przekracza 200 cm. W przypadku usuwania drzew na obszarze ochrony uzdrowiskowej, na ogólnie dostępnym terenie zieleni lub na nieruchomości wpisanej do

rejstru zabytków jednostkowe stawki kar będą podwyższone o 50 proc. Za usunięcie drzew obumartych zapłacimy natomiast 10 proc. normalnej kary."

Źródło: Gazeta Prawna

Utracone puszcze

Na Sumatrze koncerny papiernicze korumpują lokalne władze, by wbrew prawu mieć dostęp do zasobów wspaniałego drewna. Wycinanie lasów sprawia, że giną ostatnie naturalne siedliska słoni i tygrysów sumatrzańskich.

Jak wynika z raportu, każdego dnia drwale wycinają 56 ha lasu. Mieszkające dotąd w puszczy zwierzęta - głównie słonie i tygrysy - żyją na coraz mniejszych obszarach, które nie są w stanie ich wyżywić. Ścięte drzewa przerabiane są przede wszystkim na papier do drukarek oraz miążgę drzewną, z której wytwarza się m. in. chusteczki do nosa.

Indonezja jest obecnie jednym z największych eksporterów papieru na świecie. Od 1988 do 1999 roku produkcja tego towaru zwiększyła się z 1,2 miliona ton do 8,3 miliona ton rocznie. Dane te są naprawdę imponujące. Ale za suchymi cyframi kryje się jedna z największych na świecie katastrof ekologicznych. W ciągu ostatnich 12 lat na Sumatrze wycięto ponad 60 procent istniejących tam dotąd tropikalnych lasów. Region Tesso Nilo, który z racji swej roślinnej i zwierzęcej różnorodności powinien być w całości prawnie chroniony, także boleśnie został okaleczony. Dziewiętnaście lat temu powierzchnię 496 tys. ha porastała puszcza, obecnie zostało jej zaledwie 188 tys. ha.

Nielegalny, złodziejski proceder wycinania lasów jest największym zagrożeniem Tesso Nilo. W tym regionie trzy lata temu WWF odkrył 47 bezprawnie działających tartaków. Były one zaopatrywane głównie przez miejscową ludność, która od wieków uważa puszcę za swoją własność. Wieśniacy dobrze wiedzą, że łatwy zarobek przyciągnie mieszkańców innych prowincji, dlatego wolą sami wyciąć drzewa, niż pozwolić, by pieniądze trafiły do cudzej kieszeni. Oczywiście z istnienia nielegalnych wyrębów zdają sobie sprawę lokalni urzęd-

nicy oraz policja. Trudno bowiem nie zauważyć wyładowanych drewnem ciężarówek wyjeżdżających z lasu. Jednak milczenie władz i służb porządkowych bez problemu można kupić. Nie bez powodu międzynarodowa organizacja Transparency International umieściła w 2002 roku Indonezję w gronie ośmiu najbardziej oplecionych mackami korupcji państw świata.

Źródło: Newsweek

Wojownicze mrówki są stare jak dinozaury

Wszystkie gatunki wojowniczych mrówek, znanych z tego, że przemieszczając się w dużych grupach zjadają wszystko, co napotkają na drodze, żyły na Ziemi już 100 mln lat temu - informują badacze z Cornell University.

DNA trzydziestu gatunków wojowniczych mrówek z różnych kontynentów badał entomolog Sean Brady z Cornell University w USA, tworząc ich „drzewo rodzinne”. Okazało się, że wszystkie gatunki wojowniczych mrówek posiadają te same mutacje genetyczne, co wskazuje, że wyewoluowały z tego samego „źródła”. Dotąd badacze sądzili, że w ciągu milionów lat gatunki wędrownych mrówek z różnych kontynentów ewoluowały oddzielnie. Z badań Brady'ego wynika ponadto, że mrówki te - żyjąc na Ziemi już 100 milionów lat - właściwie się nie zmieniły.

„Nie sądziłem, że mogą być tak stare - przez dziesiątki milionów lat zajmowały się swoimi polowaniami, podczas gdy ponad nimi wędrowały dinozaury” - opowiada Brady. W okresie, kiedy wyewoluowały mrówki, kontynenty południowej półkuli stanowiły jeden masywny ląd - Gondwanę, który później rozpadł się na współczesną Amerykę Południową, Australię, Antarktydę, Afrykę z Madagaskarem, Półwysep Arabski oraz Indyjski.

Wojownicze mrówki występują wciąż przede wszystkim na kontynentach południowych, choć niektóre gatunki zdołały przedostać się do Ameryki Północnej i Azji. „Biolodzy zastanawiali się, dlaczego te mrówki, których królowe nie umieją latać czy szybować z wiatrem, są na całym świecie tak podobne” - przypomina Brady.

Do tej pory istniała słabo poparta naukowo teoria, według której ich gatunki ewoluowały w separacji - dodaje. Zakładano, że wyewoluowały one nie tak dawno, i że na każdym kontynencie proces ten zachodził

Źródło: PAP, mat /2003-05-12

Odkryto nowy gatunek meduzy

Nowy gatunek meduzy, której średnica sięga metra, odkryto u wybrzeży Kalifornii w Pacyfiku, na głębokości około 1,5 km. Od swoich krewniaków nowy gatunek meduzy - Tiburonia granrojo - odróżnia kolor i kształt. Jej średnica wynosi około metra. Gatunek ma niezwykle, głęboko-czerwony kolor i brakuje mu macek. Zamiast nich posiada od czterech do siedmiu mięsistych ramion,

którymi chwyta pokarm. Podczas gdy normalnie gatunki meduz rozróżnia się po liczbie macek, u nowego gatunku liczba ramion różni się zależnie od osobnika.

Nowy gatunek meduz zamieszkuje wody na głębokości od 650 do 1,5 tys. metrów. Choć pierwszy raz okazały takie zaobserwowano już w 1993 r., to dopiero ostatnio badacze sklasyfikowali je jako odrębny, nowy gatunek. Amerykański i japoński zespół badaczy, który go odkrył, ocenia, że zwierzę jest na tyle odmienne od krewniaków, że stanowi nie tylko oddzielny gatunek, ale i odrębną podrodzinę.

Biolodzy nie wiedzą, czym żywi się nowy gatunek meduz, co na nie poluje i jak się rozmnażają. Orientują się, gdzie występuje - prócz wód USA dostrzegano je wokół wysp hawajskich i w wodach Japonii. Obecnie badacze dokumentują przypadki napotkania tego gatunku. „Wciąż pozostaje nam jednak dowiedzieć się więcej na temat ich roli w ekosystemie” - tłumaczy prowadzący badania George Matsumoto z Monterey Bay Aquarium Research Institute w Kalifornii.

T. granrojo odkryto dzięki nagraniom kamer wideo podczas głębinowych wypraw łodzi podwodnych. „Nurkując niemal codziennie zwykliśmy przyjmować za rzecz naturalną niezwykle, czasem dziwaczne zwierzęta w głębinach oceanu” - opowiada Matsumoto. „To odkrycie pokazuje nam, że trzeba mieć oczy szeroko otwarte, ponieważ wciąż wiele jest tam jeszcze do odkrycia”. Skoro do tej pory naukowcy przeoczyli gatunek o tak dużych rozmiarach i zasięgu występowania, może to oznaczać, że w morzach pozostaje wiele więcej do odkrycia - dodaje Masumoto. Zgadza się z nim biolog morski z National Marine Aquarium w Plymouth, Doug Herdson. Jego zdaniem nie ma wystarczająco silnych, ekonomicznych powodów, by badać próbki pobrane z głębin. Dlatego większość wiedzy o morzach stanowią informacje uzyskane przy okazji połowów. Te zaś najczęściej prowadzi się w wodach płytszych, ponieważ ryby głębokowodne są woskowate i niesmaczne.

W miarę, jak łowiska stają się coraz bardziej przerzedzone, ludzie łowią głębiej - mówi Herdson, co może prowadzić do kolejnych odkryć.

Szczegóły w piśmie „Marine Biology”.

Źródło: PAP, JP /2003-05-10

Podnosi się poziom Bałtyku

W tempie około 1,5 mm rocznie podnosi się w ostatnim półwieczu poziom Bałtyku w Gdańsku. Problemy szybkiej transgresji półotwartych mórz są tematem rozpoczętej w czwartek międzynarodowej konferencji w Jastarni. Konferencję zorganizował Oddział Geologii Morza Państwowego Instytutu Geologicznego. Spotkanie z udziałem uczonych z 13 krajów zostało zorganizowane w ramach Międzynarodowego Programu Korelacji Geologicznej - Projektu IGCP-464, obejmującego badania ewolucji szelfów kontynentalnych w ciągu ostatniego miliona lat.

„W ostatnich dziesięcioleciach obserwuje się na całym świecie coraz szybszą ewolucję brzegów morskich, spowodowaną podnoszeniem się poziomu morza oraz wzrostem częstotliwości i siły sztormów. Te zjawiska widoczne są także na morzach półzamkniętych, jak

Bałtyk. Aby badać i prognozować współczesne procesy niszczenia brzegów, trzeba poznać ich przebieg w przeszłości” - powiedział PAP dr Szymon Uścińowicz z Oddziału Geologii Morza PIG.

Bałtyk jest morzem bardzo młodym. Powstał u schyłku epoki lodowej, około 13 tys. lat temu. Polskie badania dostarczyły nowych danych o zmianach poziomu morza w ciągu tych 13 tys. lat. W próbkach geologicznych z dna Bałtyku można wyróżnić osady tworzące się na lądzie i ustalić ich wiek. Z Ławicy Słupskiej, znajdującej się dziś kilka metrów pod wodą, wydobyto próbki torfu sprzed 9 tys lat, który tworzył się na lądzie.

Bałtyk cofa się na północy, gdzie następuje wynurzenie Skandynawii, zaś atakuje południowe wybrzeża. W latach 1950-2000 poziom morza w Zatoce Gdańskiej podnosił się średnio o 1,5 mm rocznie, ale były lata, gdy przybywało aż 5 mm rocznie. Ostatnio obserwuje się pewną stabilizację.

Źródło: PAP, JP /2003-05-09

Uprawy taniej kawy zagrażają tygrysom, słońcom i nosorożcom

Uprawy tanich odmian kawy i związana z tym wycinka lasów mogą zagrażać indonezyjskim tygrysom, słońcom i nosorożcom - wynika z badań, których wyniki publikuje „Science”. Zwiększona produkcja kawy robusta - niedrożej odmiany wykorzystywanej m.in. do produkcji kawy rozpuszczalnej, prowadzi do wylesiania lasów w Indonezji w rejonach, gdzie zachowały się ostatnie dzikie populacje tygrysów i innych zwierząt.

Spadające na świecie ceny kaw zwiększyły zapotrzebowanie na jej produkcję. W efekcie nasila się wylesianie w Indonezji, nawet na terenie parków narodowych.

Jak wynika z badań, o wzroście produkcji kawy można mówić od roku 1989, który był końcem obowiązywania międzynarodowych umów dotyczących produkcji kawy i rokiem wycofania się USA z ICO (International Coffee Organization - międzynarodowego kartelu utworzonego przez ONZ). ICO miało pilnować równowagi pomiędzy dostawami kawy a zapotrzebowaniem na nią i utrzymać stałe ceny tego produktu. W następstwie kawa „załała” rynki, a jej ceny na świecie spadły o połowę.

W ostatnich latach produkcja kawy w Indonezji bardzo wzrosła. Pod plantacje wycina się lasy. Od 1996 do 2001 r. o 28 proc. więcej lasów wycina się pod uprawy kawy w prowincji Lampung w Indonezji. Prowincja ta jest właśnie głównym rejonem produkcji kawy robusta. 70 proc. produkowanej w Lampung kawy pochodzi z plantacji rejonów graniczących z Narodowym Parkiem Bukit Barisan Selatan i z terenu parku. Jednocześnie jest to jedno z kilku pozostałych siedlisk tygrysów sumatrzeńskich, słoń i nosorożców. Liczebność każdego z tych gatunków spada w związku z wycinką i fragmentacją lasów, w których żyją.

Zdaniem autorów badań, USA mogą grać kluczową rolę w powstrzymaniu tej fali wylesiania. Jako główny konsument kawy robusta USA powinny ponownie zostać silnym członkiem ICO i dążyć do ustanawiania programów certyfikacji, dzięki którym kawa stałaby się tzw. produktem przyjaznym środowisku.

Z kolei konsumenci powinni kupować kawę „ekologiczną” - certyfikowaną, z której uprawy rolnicy otrzymują godziwą zapłatę - piszą autorzy artykułu.

„Jeśli nie zadziałamy, kolejna filiżanka kawy może mieć gorzki smak wymierania” - ostrzega prowadzący badania dr Tim O'Brien z Wildlife Conservation Society.

Odkryta dopiero w XIX w. Coffea canephora, zwana robusta, rośnie szybciej niż arabika i wcześniej owocuje, jest bardziej od niej odporna na zmiany klimatu, choroby i szkodniki, ale w smaku gorsza - bardziej gorzka i z większą zawartością kofeiny.

Źródło: PAP, JP /2003-05-05

Lessy naddniestrzańskie archiwum zmian klimatycznych

Lessy z Naddniestrza na Ukrainie zawierają zapis zmian klimatycznych zachodzących w ciągu ostatniego miliona lat - wykazują badania paleomagnetyczne prowadzone przez doc. Jerzego Nawrockiego z Państwowego Instytutu Geologicznego. Badania - finansowane przez KBN - prowadzone były w dorzeczu górnego Dniestru w rejonie Stanisławowa na Ukrainie.

W warstwach lessowych osadzających się w ciągu całej epoki lodowej zachował się obraz dawnego pola magnetycznego Ziemi. Badania paleomagnetyczne umożliwiają ustalenie wieku poszczególnych warstw, co z kolei pozwala na ustalenie chronologii zmian klimatu.

„Wahania klimatu zapisane w osadach lessowych Naddniestrza odczytywane są w oparciu o analizę zawartości w nich minerałów magnetycznych. W trakcie tworzenia się lessów, wraz z nasilaniem się zjawisk glebotwórczych związanych z ociepleniem klimatu, następował wzrost zawartości minerałów magnetycznych. Zmiany ilości tych minerałów w poszczególnych warstwach lessowych pokrywały się ze zmianami klimatu” - wyjaśnił doc. Nawrocki.

Szczególnie wysokie zawartości minerałów magnetycznych stwierdzono w glebie, która powstała około 500 tys. lat temu. Ma ona kolor czerwony i strukturę zbliżoną do gleb tropikalnych.

Celem tych badań jest także opracowanie paleomagnetycznych podstaw chronostratygrafii lessów, co jest szczególnie ważne dla archeologii. W warstwach lessowych spotyka się liczne ślady kultur ze starszej epoki kamiennej. Znajomość wieku poszczególnych warstw umożliwi datowanie znajdujących się w nich zabytków archeologicznych.

Źródło: PAP, JP /2003-05-05

Sztuczne bataliony wabią prawdziwe nad Biebrzą

Wyglądające jak żywe, ale namalowane na drewnie sztuczne samce batalionów zachęcają do przylotu prawdziwe ptaki na Batalionowej Łące w Biebrzańskim Parku Narodowym. Dzieci ze szkół nad Biebrzą ustawiły tam w poniedziałek kilkanaście sztucznych ptaków. Wszystkie wabiki mają zachęcać do przylotu prawdziwe bataliony, które opuściły miejsca lęgowe nad Bie-

brzą, bo w ciągu ostatnich dziesięciu lat ludzie zaprzestali koszenia bagienne łąki - tłumaczy Małgorzata Znaniecka ze Światowego Funduszu na Rzecz Przyrody (WWF), jedna z organizatorek akcji.

Bataliony i inne ptaki z gatunku siewkowych, np. rycyki i brodziec krwawodziobe, lubią bytować na otwartych, wykoszonych przestrzeniach, gdzie nie ma turzyc czy krzewów. Dlatego z inicjatywy WWF już po raz drugi dzieci z nadbiebrzańskich szkół ustawiły w pobliżu Grobli Honczarowskiej w Biebrzańskim Parku Narodowym sztuczne ptaki. Teraz bataliony mają porę godową - żyją wtedy w stadach, dlatego na łące stanęły samce w godowej szacie.

Batalion - nazywany kiedyś „dziwoptakiem” - w trakcie godów, tzw. tokowania, wygląda niezwykle efektownie. Takie też są wabiki.

Korpusy wyrzeźbił artysta Józef Rafałko z Trzciannego, a dzieci je pomalowały. Oglądały przedtem filmy o batalionach i rozmawiały z biologiem. Dowiedziały się między innymi, że nie ma dwóch takich samych batalionów. Tokujący batalion ma na szyi kryzę ze sterzących piór i czubek na głowie przypominający uszy. Takie kryzy i czubki dzieci wykonały z ceraty.

Batalion jest symbolem Biebrzańskiego Parku Narodowego, największego obszaru chronionego w Polsce.

Źródło: PAP, jkl /2003-05-06

Rowerowa Norwegia

Za każdy przejechany kilometr na rowerze Norwegowie dostaną od rządu nagrodę pieniężną - podała PAP. Jest to część programu, którego celem jest poprawa stanu zdrowia obywateli.

Nowe rozporządzenia, które obowiązuje w niektórych częściach kraju od 5 maja 2003, zakłada, że za każdy przejechany kilometr na rowerze Norwegowie otrzymają 3,05 korony norweskiej (około 1,5 złotego). Droga do pracy nie jest w to wliczana.

Norwegia w ramach wsparcia zdrowia swoich obywateli ponadto jako pierwszy na świecie kraj, wprowadza od 2004 zakaz palenia papierosów w kawiarniach i restauracjach na terenie całego państwa.

Źródło: www.vege.pl

Udomowione psy z epoki paleolitu

Najstarsze szczątki udomowionych psów, sprzed 14 tys. lat odnaleźli rosyjscy archeolodzy - informuje serwis internetowy „Discovery News”.

W trakcie ostatnich prac wykopaliskowych na rosyjskim stanowisku Jelisivici I odnaleziono dwie czaszki psów pochodzące sprzed 14 tys. lat. Według naukowców prowadzących badania w regionie briańskim, niektóre cechy budowy kostnej odnalezionych czaszek wskazują na fakt udomowienia tych zwierząt.

Jeśli dalsze badania potwierdzą wstępne datowanie oraz prawidłowe rozpoznanie cech świadczących o domestykacji, to szczątki psów z Jelisivici I będzie można uznać za najstarsze znane ślady udomowienia psa. Dotychczas za najstarsze znalezisko potwierdzające początek procesu udomawiania uważano psie

szczątki pochowane razem ze szkieletem ludzki na niemieckim stanowisku Oberkasel. Zdaniem rosyjskich badaczy ich znalezisko jest nieznacznie wcześniejsze.

„Uważamy, że te psy mogły wyglądać jak dzisiejsze mastify tybetańskie lub kaukaskie psy pasterskie. Ich wysokość w kłębie wynosiła około 70 cm, także należały do nieznannej i bardzo niebezpiecznej rasy obronnej lub były wykorzystywane w polowaniach” - powiedział Michaił Sablin, archeozoolog z Instytutu Zoologii Rosyjskiej Akademii Nauk w Sankt Petersburgu, biorący udział w badaniach.

Cechą pozwalającą na rozpoznanie stopnia udomowienia psów, których czaszki archeolodzy odnajdują w trakcie wykopalisk, jest analiza tzw. diastemy, czyli przerwy pomiędzy kolejnymi zębami. Zęby wilka, przodka udomowionego psa, nie przylegają bezpośrednio do siebie. W trakcie procesu domestykacji następowało stopniowe skracanie części twarzowej i zanikanie diastemy. Zęby współczesnych psów całkowicie przylegają do siebie.

Na podstawie szczątków kostnych trudno jednak wyrokować o charakterze więzi, jaka łączyła człowieka z psem w paleolicie. Według rosyjskich badaczy na pewno nie była to przyjaźń, jaką dziś można obserwować pomiędzy psami a ich właścicielami. Była to raczej ostrożna współpraca nacechowana brakiem zaufania z obu stron.

Człowiek zapewniał psu stały dostęp do pożywienia, udział w upolowanej zwierzynie. Pies, z kolei, odstraszał drapieżniki zagrażające człowiekowi oraz pomagał w polowaniu na większe i szybsze zwierzęta. Jednak we wczesnej fazie kontaktów pies często sam stawał się zwierzyną łowną. Jedną z czaszek z Jelisivici I nosi ślady konsumpcji. Przez otwór wywiercony w puszcze mózgowej prawdopodobnie wydobyto mózg, który następnie został zjedzony. Ślady podobnych praktyk pochodzą również z późniejszej epoki, neolitu.

Ostatnie odkrycie z regionu Briańska jest kolejnym znaleziskiem potwierdzającym teorię mówiącą o wielu niezależnych ogniskach domestykacji psa. Kości psów udomowionych już w paleolicie odnaleziono dotychczas na terenie Niemiec, Czech, Rosji i Izraela.

Bałtyk przybiera

Poziom Bałtyku, mierzony w Gdańsku, w ciągu ostatniego półwiecza podnosi się w tempie średnio półtora milimetra rocznie. W ostatnich dziesięcioleciach na całym świecie naukowcy obserwują coraz szybszą ewolucję brzegów morskich spowodowaną wzrostem poziomu morza, towarzyszą temu coraz silniejsze sztormy. Te zjawiska widoczne są także na morzach półzamykniętych, takich jak Bałtyk, Morze Czarne, Śródziemne. „Aby prognozować współczesne procesy niszczenia brzegów, trzeba poznać ich przebieg w przeszłości” - powiedział dr. Szymon Uścińowicz z Oddziału Geologii Morza Państwowego Instytutu Geologicznego. Problemom tym poświęcona jest międzynarodowa konferencja naukowa w Jastarni.

Bałtyk jest morzem bardzo młodym, zaczął powstawać u schyłku epoki lodowej, dopiero około 13 000 lat temu. Dlatego w próbkach pobranych z dna Bałtyku można wyróżnić osady jakie uformowały się wówczas, gdy dno było jeszcze stałym lądem. Na przykład, z Ławicy Słupskiej, leżącej obecnie kilka metrów pod wodą, pochodzą próbki torfu sprzed 9000 lat, powstały one na lądzie, a więc Ławica Słupska nie była jeszcze wówczas dnem Bałtyku. Bałtyk cofa się na północy ponieważ masyw Skandynawii wynurza się, odciążony po ustąpieniu lodowca. Natomiast Bałtyk południowy pochłania wybrzeże, niszczy je sztormami i podnosi się.

Źródło: PAP, JP /2003-05-13

Aktualności z regionu

„Pilica” straci miliony euro

Podczas XI sesji Sejmiku Województwa Łódzkiego radni podsumowali program „Pilica”, przewidujący modernizację oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Mazowieckim i Piotrkowie Trybunalskim. Raport NIK wykazał, iż projekt nie był dobrze przygotowany. Straty z tego powodu wynoszą 20 milionów złotych i dodatkowo przepadło 8 milionów euro, które mielibyśmy otrzymać z funduszy Unii Europejskiej.

Źródło: Express Ilustrowany (ew)

Śmieci pojedą do Nowosolnej

Mimo protestów okolicznych mieszkańców i krytycznej oceny naukowców z Uniwersytetu Łódzkiego w Nowosolnej zostanie uruchomione nowe wysypisko śmieci. Jednak powstanie drugie wysypisko. Składowisko Nowosolna II ma wybudować spółka „Wybud”. Udziały w niej mają gmina Łódź, Kopalnia Surowców Mineralnych „Kosmin” i inwestor strategiczny - firma z Belgii.

Spór pomiędzy mieszkańcami Nowosolnej a władzami Łodzi trwa od 1996 roku. Rada Osiedla Nowosolna w swej uchwale kategorycznie zapowiedziała: Nigdy nie dopuścimy do składowania śmieci na terenie Nowosolnej.

- Ostatnio słyszałem, że powstanie składowisko na Lublinku, które pozwoli zabezpieczyć potrzeby Łodzi na 12-18 lat. Więc na razie chyba zesłiliśmy z celownika - mówi Mariusz Młynarski, przewodniczący Rady Osiedla Nowosolna. Jak się jednak okazuje Nowosolna z celownika nie zesłała: - Na Lublinku nie powstanie wysypisko śmieci, lecz składowisko tzw. balastu (czyli tego, co pozostaje po sortowaniu odpadów - przyp. red.) - wyjaśnia Teresa Woźniak, dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej UMŁ. - Tak więc sprawa Nowosolnej II jest wciąż otwarta.

Na temat planowanego składowiska odpadów Nowosolna II rozmawiać będą w czwartek członkowie Komisji Ochrony i

Kształtowania Środowiska Rady Miejskiej.

- W dalszym ciągu uważam, że to miejsce (wzrostki po kopalni żwiru niedaleko ul. Brzezińskiej) jest złe na tego typu inwestycje - mówi prof. Zbigniew Klajnert, radny, który wielokrotnie oponował przeciw budowie w Nowosolnej kolejnego wysypiska.

- Jednak sprawy zaszły już za daleko, żeby się teraz wycofać. Dlatego chcemy na piśmie poinformować prezydenta oraz wydziały: gospodarki komunalnej i ochrony środowiska, że potrzebny jest pełen nadzór i dokładne sprawdzanie materiałów uszczelniających, którymi będzie wyłożone dno przyszłego wysypiska. Teraz najważniejszą sprawą są zabezpieczenia - muszą być więcej niż pewne, żeby nic nie przedostało się do ziemi. W przeciwnym razie skażeniu mogą ulec wody głębinowe, które trafiają do miejskiej sieci wodociągowej...

Źródło: Express Ilustrowany (sim), 13 maja 2003r.

Trucizna nad spalskimi lasami

O pryski lasów na olbrzymią skalę rozpoczyna dziś przed południem Nadleśnictwo Spała. Do 15 czerwca leśnicy planują opryskać środkami owadobójczymi z powietrza ponad 5 tysięcy hektarów.

- Nasze drzewostany są zagrożone przez owady: brudnicy mniszki, chrząszcza majowego i kasztanowca - mówi nadleśniczy Zbigniew Godlewski. - Opryski są więc jedynym wyjściem.

Jak ustaliliśmy, zastosowany będzie preparat Fastac 100EC (III klasa toksyczności) w ilości 0,07 litra na hektar lasu. - Fastac 100EC jest preparatem nieselektywnym, co oznacza, że spowoduje wyginięcie większości owadów i dramatyczne zmniejszenie się populacji ptaków owadożernych - alarmuje Konrad Malec, łódzki ekolog. Także według Andrzeja Adamowicza, wicedyrektora Zespołu Nadpilicznych Parków Krajobrazowych, opryski mogą spowodować zakłócenia w środowisku naturalnym na wiele lat... Tymczasem pierwsze dwa samoloty AN-2, sprowadzone z Kielc, są już w rejonie lasów spalskich. Bazą tych maszyn jest lotnisko wojskowe w Nowym Gliniuku. Akcja prowadzona będzie na terenach gmin: Czerniewice, Inowódz, Lubochnia, Rzeczyca i Żelechlinek. Na drogach i przejściach do lasów umieszczono tablice ostrzegawcze. Na obszarze objętym opryskami oraz w strefie zagrożenia (ok. 400 metrów od tablic) ludzie muszą zachować szczególną ostrożność i przebywać w pomieszczeniach zamkniętych. Zabronione jest pojenie zwierząt w zbiornikach i strumieniach. W czasie zabiegów i przez 14 dni po ich zakończeniu nie wolno wypasać bydła, zbierać traw i runa leśnego.

Leśnicy przyznają, że środek chemiczny jest też groźny dla pszczoł, dlatego należy wywieźć roje co najmniej 6 km od granicy oprysków. Koszty transportu pokrywa nadleśnictwo. Ewentualne szkody należy zgłaszać pisemnie lub osobiście do nadleśnictwa w ciągu 24 godzin od ich zauważenia.

- Opryski prowadzone będą pod stałym nadzorem naukowców z Lasów Państwowych - dodaje nadleśniczy Zbigniew Godlewski. - Specjalna komisja już monitoruje cały teren i będzie to robić przez kilka tygodni.

źródło: Dziennik Łódzki (poż), 9 maja 2003 r.

Kamerą po drzewach

Wczoraj po nocy wilgotność ściółki w podtódzkich lasach wynosiła 15 proc., a we wtorek było jeszcze gorzej (9 proc). W ostatnich dniach, dzięki kamerze telewizyjnej na 30-metrowej wieży obserwacyjnej w Kaletniku (gmina Koluszki), wykryto pożary na Widzewie i w Wiączyńcu. Przy dobrej pogodzie telewizja przemysłowa umożliwia wykrycie słupów dymu w promieniu 15, a czasem nawet 20 km.

- Rozbudowa monitoringu lasów zastępuje loty patrolowe samolotów, które były zbyt kosztowne i mniej efektywne w porównaniu z kamerami - mówi Jacek Wiziński, rzecznik Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Łodzi. - Samoloty bazujące na lotnisku aeroklubowym w Piotrkowie wykorzystuje się w tym roku wyłącznie do gaszenia. Chociaż mamy dopiero początek maja, samoloty uczestniczyły w akcjach gaśniczych już 10 razy.

Źródło: Dziennik Łódzki (kup), 8 maja 2003 r.

Złot laureatów ogólnopolskiego konkursu PTTK

Ogólnopolski Młodzieżowy Konkurs Krajoznawczy "Poznajemy ojcowiznę" startował, rzec można, w Piotrkowie, tutaj bowiem spotkali się laureaci pierwszej jego edycji. I w Piotrkowie właśnie odbędzie się jubileuszowy, dziesiąty zlot laureatów, który rozpoczyna się jutro.

Organizatorzy konkursu otrzymali w sumie kilkaset prac. Oceniano je z podziałem na kategorie wiekowe, oddzielnie prace indywidualne i oddzielnie zbiorowe. Nagrody i wyróżnienia jury przyznało kilkudziesięciorgu autorom, wśród których znaleźli się też reprezentanci Piotrkowa i woj. łódzkiego.

W najmłodszej kategorii nagrodzona została praca Julii Wolskiej ze Szkoły Podstawowej w Żarnowie, a także praca zbiorowa uczniów Szkoły Podstawowej nr 5 im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Piotrkowie. W gronie gimnazjalistów nagrodę zdobyła Katarzyna Kieszczyńska z Gimnazjum nr 5 w Piotrkowie, a w kategorii szkół ponadgimnazjalnych nagrodzono pracę Piotra Niewiadomskiego z Zespołu Szkół Elektronicznych w Zduńskiej Woli.

W salach piotrkowskiego muzeum czynna jest już jubileuszowa wystawa pokazująca dorobek minionych 10 lat. Ogłoszenie wyników konkursu i wręczenie nagród zaplanowano na niedzielne przedpołudnie.

Źródło: Dziennik Łódzki (mj), 22 maja 2003r.

Ekologiczne zmagania gimnazjalistów

W turnieju wiedzy o ochronie i kształtowaniu środowiska, który zorganizowało kleszczowskie gimnazjum, wzięło udział ponad trzydziestu uczniów. Zawodnicy musieli wykazać się m.in. znajomością parków narodowych i rezerwatów przyrody, działalności Ligi Ochrony Przyrody, ruchu ekologicznego w Polsce, a także wiedzą dotyczącą katastrof ekologicznych. Na pytania najlepiej odpowiedzieli pierwszoklasiści: Marta Skóra, Marzena Kaczmarek i Marcin Bujacz. Dwa kolejne miejsca zajęły trzecioklasiści: Marta Misiak i Agnieszka Kmiec.

W ramach szkolnego konkursu ekologicznego uczniowie zaprezentowali też plakaty o tematyce ekologicznej. Jury najwyższej oceniło prace wykonane przez pierwszoklasiści: Ewelinę Kalitę, Martę Skórę i Martę Michalczyk. Przyznało też sześć wyróżnień. Nagrody dla zwycięzców ufundowane zostały z puli Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. (aj)

Źródło: Dziennik Łódzki, 9 maja 2003 r.

Pszczółki opisane sercem

Do skansenu pszczelarskiego w Wygodzie przyjeżdżają wycieczki z kraju i z zagranicy. Wszyscy podziwiają nietypową pasję Romualda Szczepaniaka Skansen pszczelarski Romualda Szczepaniaka w Wygodzie (gmina Gidle) jest już przygotowany do wizyty kolejnych gości. Główną atrakcją są pszczele barce, wydrążone przez właściciela skansenu w pniach dużych drzew. Najstarsza barć, przekonuje właściciel skansenu, wykonana jest z pnia ponad 1000-letniego dębu. Skansen co roku odwiedza kilkadziesiąt grup wycieczkowych. Wśród osób zaciekawionych historią pszczelarstwa są też turyści z zagranicy. Świadczą o tym wpisy do księgi gości. O znaczeniu skansenu świadczy fakt, że został umieszczony na mapie turystycznej kraju.

- Do poprzedniego roku w niektórych barciach mieszkaly jeszcze pszczoły - mówi Romuald Szczepaniak. - Obecnie przeniosłem je do kwatery produkcyjnej skansenu, żeby mieć trochę mniej roboty.

Z powodu kłopotów ze zdrowiem pan Romuald ograniczył swoją działalność. Przez długie lata miał 26 uli, teraz ma ich 9. Coraz trudniej jest mu także oprowadzać wycieczki. Mimo to wykorzystuje każdą chwilę, by pojechać z Radomska, gdzie mieszka, do Wygody. Czeka na gości i jak co roku obserwuje pierwsze obloty pszczoł.

- Niosą pyłek z leszczyny, olszyny, topoli, brzozy i wierzby - mówi pszczelarz. - Za parę dni przerzucą się na inne zakwitające rośliny, na przykład na mniszek lekarski.

Pszczelarz uważa, że te pożyteczne owady nie są groźne dla człowieka. Użądlić mogą tylko wtedy, gdy są atakowane i gdy następuje zmiana pogody. Wtedy należy na nie uważać i nie przebywać blisko nich. Jak zapewnia pszczelarz, miód z tej okolicy jest wyjątkowo zdrowy, bo wokół jest nieskażona przyroda. - Trudno powiedzieć, jakie będą zbiory - mówi. - Ilość wytworzonego miodu zależy od pogody. Romuald Szczepaniak pochodzi z rodziny, która od 3 pokoleń zajmowała się pszczelarstwem. Jest autorem kilku książek o tej tematyce. Prowadzi kronikę, w której notuje najważniejsze wydarzenia z życia związku pszczelarskiego, gromadzi zdjęcia. Napisał także książkę poświęconą urokom okolic rodzinnej Wygody. (zb)

Źródło: Dziennik Łódzki, 9 maja 2003 r.

Puszek mniej, ziemi lżej

Pod takim hasłem przez cały kwiecień w Zespole Szkół Samorządowych nr 1 w Opocznie prowadzona była akcja zbierania aluminiowych puszek. Wzięli w niej udział uczniowie szkoły podstawowej oraz gimnazjum. Młodzież przynosiła pozyskany surowiec wtórny z własnych domów. By uatrakcyjnić akcję wprowadzono element rywalizacji - która klasa zbierze najwięcej puszek w nagrodę pojedzie na wycieczkę do firmy Opoczno SA. Oprócz zwiedzania zakładu, zwycięzcy mogą liczyć na drobne upominki. W trakcie trwania akcji, w klasach w niej uczestniczących, przeprowadzono lekcje wychowawcze na temat korzyści uzyskiwanych z recyklingu, czyli powtórnego wykorzystania surowców wtórnych.

- O celu, na jaki przeznaczone zostaną uzyskane ze sprzedaży puszek pieniądze, zadecydują uczniowie klas biorących udział w akcji - powiedziała Edyta Starus, pomysłodawczyni i realizatorka przedsięwzięcia. - Mogą to być potrzeby: schroniska dla zwierząt, Towarzystwa Przyjaciół Dzieci przy Zespole Szkół Samorządowych nr 1, świetlic środowiskowych lub innych placówek, które wskażą wytrwali zbieracze aluminiowych odpadów. (aw)

Źródło: Dziennik Łódzki, 9 maja 2003 r.

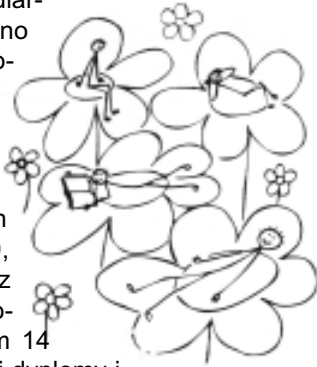
Malowali barwy przyrody

Wernisaż wystawy pokonkursowej Młodzieżowy Dom Kultury w Sieradzu zakończył drugą edycję powiatowego konkursu plastycznego dla dzieci i młodzieży „Barwy przyrody”.

- Jestem zadowolona, że druga edycja konkursu cieszyła się jeszcze większą popularnością niż pierwsza. Nadesłano 438 prac z 27 szkół podstawowych i gimnazjów. Być może w przyszłym roku powiększymy jego zasięg - mówi Dorota Młynarczyk, dyrektor MDK.

Jury oceniało prace w trzech kategoriach wiekowych: 7-9, 10-13 i 14-16 lat. W każdej z nich przyznano po trzy równorzędne nagrody oraz ogółem 14 wyróżnień. Laureaci otrzymali dyplomy i książki, które ufundowały związane z przyrodą instytucje: sieradzki Zarząd Okręgu Polskiego Związku Wędkarskiego oraz Nadleśnictwo Sieradz. (wll)

Źródło: Dziennik Łódzki, 9 maja 2003r.

Na jubileusz 25-lecia załęczańskiego parku

Dziś i jutro w Kamionie i Toporowie odbędzie się szereg imprez z okazji 25-lecia Załęczańskiego Parku Krajobrazowego. Dziś w ośrodku wypoczynkowym „Kamion” zaplanowano sympozjum naukowe, o godzinie 14 przejażdżkę konnym zaprzęgiem po terenie parku, a na wieczór wspomnienia przy ognisku. Jutro przy zabytkowej drewnianej kapliczce w Kamionie mszę odprawi arcybiskup Stanisław Nowak. Po południu odbędzie się konkurs plastyczny, turniej warcabowy i rozgrywki piłkarskie i siatkarskie. O godz. 16 wystąpi zna-

ny już w Toporowie zespół Shamrock, tym razem z towarzyszeniem grupy baletowej. Wszyscy będą mogli nauczyć się szkockiego tańca. O godz. 19 wystąpią Czerwone Gitary. (mim)

Źródło: Dziennik Łódzki, 9 maja 2003 r.

Wybieramy nasze piątki na piątkę

Czytelnicy „Dziennika Łódzkiego” zdecydowali, komu przypadną laury w plebiscycie na najpopularniejszych nauczycieli powiatu zduńskowolskiego. Głosując na ulubionych pedagogów ustala, kto znajdzie się w „Piątce na piątkę”. Na wypełnione kupony „Dziennik” czeka do 10 czerwca. Rozstrzygnięcie plebiscytu planowane jest wraz z końcem roku szkolnego. Czytelnicy wybierają ulubionych spośród zgłoszonych nauczycieli w trzech kategoriach szkół. Nauczyciele otrzymają nagrody podczas finałowego koncertu Wojewódzkich Konfrontacji Europejskich. Zaplanowano go na sobotę, 21 czerwca, w parku miejskim w Zduńskiej Woli. Każdy wyróżniony przez Czytelników pedagog otrzyma stosowny certyfikat.

Czytelnicy wybiorą piątki na piątkę w trzech kategoriach szkół: podstawowych, gimnazjalnych i średnich. Do udziału w plebiscycie na najpopularniejszych nauczycieli powiatu zduńskowolskiego zgłoszono ich 36. (jaga)

Źródło: Dziennik Łódzki, 9 maja 2003 r.

Pogłaskały kozy, upiekły bułeczki...

Dzieci z Przedszkola Miejskiego nr 17 w Kutnie zwiedzały polsko-szwajcarskie gospodarstwo ekologiczne w Grzybowie. Dzieci cały rok czekały na wycieczkę do gospodarstwa w Grzybowie. Zwiedzających jest tak dużo, że czas oczekiwania na wycieczkę jest długi. Dziś mówią, że warto było wykazać się cierpliwością.

- To była niezapomniana przygoda - mówią 6-, 5- i 4-letnie przedszkolaki. - Widzieliśmy z bliska domowe zwierzęta. Mogliśmy je pogłaskać, a nawet sami karmić mlekiem z butelki.

Po gospodarstwie Ewy i Petera Stratenwertha oprowadzała Renata Maślanka. Ona też prowadziła z dziećmi zajęcia warsztatowe, podczas których zostały upieczone bułeczki uformowane przez małych gości. Z pomocą Moniki Ambroziak dzieci wykonywały sannickie wycinanki. Później z bliska poznawały zwierzęta mieszkające w gospodarstwie (kozy, krowy, konie, drób, psy, koty). Przez lornetki oglądały ptaki, próbowały rozpoznawać je po śpiewie. Zajęć było tak wiele, że w gospodarstwie spędziły cały dzień. Tutaj też zjadły śniadanie i obiad, przygotowane oczywiście z ekologicznych produktów.

- Od gospodarzy dostaliśmy zestawy książek edukacyjnych dla dzieci i nauczycieli „O czym śpiewają skowronki” - mówi Marianna Wieczorkowska, wychowawczyni jednej z grup. - Następnego dnia po wycieczce dzieci rysowały swoje przeżycia, opowiadały i wspominały niezwykłą przygodę. (dag)

Źródło: Dziennik Łódzki, 8 maja 2003 r.

Opracowali projekt czystego powiatu

Wniosek pod nazwą „Czysty powiat” Poddębickiego Stowarzyszenia Przedsiębiorczości uzyskał wysoką ocenę Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi. Stowarzyszenie na mocy umowy podpisanej z funduszem rozpoczęło realizację projektu. Celem tego przedsięwzięcia jest edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży z terenu powiatu poddębickiego w zakresie gospodarki odpadami, nowych technik i technologii unieszkodliwiania zanieczyszczeń oraz zwiększenie ich aktywności do działań na rzecz ochrony środowiska. Program „Czysty powiat” propaguje w środowisku proekologiczne postawy i zachęca do współpracy z instytucjami samorządowymi i rządowymi oraz organizacjami i ruchami ekologicznymi w celu poszerzenia powszechnej świadomości ochrony środowiska. W ramach projektu dzieci i młodzież z powiatu poddębickiego opracują broszury i ulotki dotyczące ochrony środowiska. Najciekawsze prace będą powielone i przekazane dzieciom do kolportowania wśród mieszkańców powiatu. Roznoszący plakaty i ulotki będą starali się uświadamiać dorosłym, jaki wpływ ma zachowanie i działanie każdego z nich na czystość środowiska i zdrowie mieszkańców. Pierwsze prace przysłał uczniowie ze Szkoły Podstawowej w Niewieszu. (kk)

Źródło: Dziennik Łódzki, 8 maja 2003 r.

Makuszyński ekologią podszyty

Reprezentacje trzech szkół podstawowych ze Skierniewic wzięły wczoraj udział w czwartej edycji konkursu ekologicznego organizowanego przez SP 7 i Bolimowski Park Krajobrazowy. Jak przystało na szkolny konkurs, uczniowie przygotowali najpierw część artystyczną, opartą oczywiście na tematach związanych z BPK oraz z... Kornelem Makuszyńskim.

- Nasza szkoła przygotowuje się do nadania jej imienia patrona i po przeprowadzeniu ankiety wśród młodzieży oraz rodziców okazało się, że wygrał Kornel Makuszyński. Dlatego teraz, podczas konkursu, pojawił się element z nim związany - wyjaśnia Dorota Machaj, dyrektor Szkoły Podstawowej nr 7.

W zmaganiach konkursowych wzięły udział cztery szkoły podstawowe, wystawiając 11 trzyosobowych drużyn. Na początek każda z nich musiała przygotować własną propozycję logo dla Bolimowskiego Parku Krajobrazowego, a następnie zabawę przeniesiono do lasu. Tam pracownicy BPK oraz Regionalnego Centrum Edukacji Ekologicznej przygotowali dla uczniów rajd, podczas którego musieli odpowiedzieć na wiele pytań dotyczących BPK. Zgodnie z planem, kolejna edycja konkursu powinna odbyć się dokładnie za rok, jednak już teraz dyrekcja szkoły zastanawia się, czy nie przenieść imprezy na jesień.

- Wiosna roi się od różnych konkursów o tematyce ekologicznej i widać, że naszym interesuje się znacznie mniej szkół aniżeli przed czterema laty - mówi dyrektor. (wk)

Źródło: Dziennik Łódzki, 7 maja 2003 r.

Daszyna pachnie spalinami

Znani są już laureaci konkursu plastycznego zorganizowanego w Gimnazjum w Daszynie z okazji Dnia Ziemi. Konkurs był tylko częścią programu przewidzianego tego dnia. Ważne jest, że uczniowie, którzy działają w ramach kółka ekologicznego w tej szkole, przedstawili swoje niemal roczne dokonania, związane ze stanem powietrza, wody i gleby w gminie Daszyna. Stolica gminy nie wypadła najlepiej w porównaniu z okolicznymi miejscowościami. Położona jest jednak tuż przy „jedynce”. Co to oznacza dla środowiska naturalnego, łatwo się domyślić. Przy okazji rozstrzygnięcia konkursu Gimnazjum w Daszynie zorganizowała tzw. drzwi otwarte dla swoich przyszłych uczniów. Szóstoklasiści ze szkół podstawowych w Daszynie i Mazewie mieli więc niepowtarzalną okazję, żeby dokładnie obejrzeć szkołę. (tom)

Źródło: Dziennik Łódzki, 6 maja 2003 r.

Eko-ludowo i eko-kulturalnie

Reprezentanci jedenastu gimnazjów z powiatu wieluńskiego wzięli udział w konfrontacjach ekologicznych zorganizowanych w Gimnazjum nr 2. Uczestnicy w różnych formach zaprezentowali walory przyrodnicze i turystyczne swoich gmin. Gimnazjaliści opracowali foldery i informatory, w których starali się przedstawić unikatowy krajobraz, różnorodność flory i fauny oraz inne atrakcje związane z regionem. Wielkie zainteresowanie wzbudziły prezentacje słowno-muzyczne nawiązujące do ludowych tradycji wieluńskiej wsi. Również gospodarze, młodzież z Gimnazjum nr 2, wystąpili w folklorystycznym repertuarze. - Mam nadzieję, że konfrontacje spełniły swe zadanie - powiedziała dyrektor Gimnazjum nr 2 w Wieluniu Małgorzata Jachowicz-Wróblewska. - Uświadomiły uczniom wartość własnej małej ojczyzny, jej dziedzictwa kulturalnego, a nauczycielom pozwoliły na wymianę doświadczeń. (mim)

Źródło: Dziennik Łódzki, 6 maja 2003 r.

W Witowie Ziemi nie trują

Sulejów. Uczniowie V klasy Szkoły Podstawowej w Witowie przygotowali przedstawienie pod hasłem „Nie truj Ziemi”. Jako widzowie zostali zaproszeni przedstawiciele instytucji, z którymi mali ekolodzy w czasie roku szkolnego współpracowali. W organizowanych w szkole i poza nią akcjach ekologicznych biorą udział uczniowie wszystkich klas. Tak właśnie było w przypadku konkursu „Puszkowy interes”, którego uczestnicy zbierali puszki aluminiowe. Najwięcej, bo ponad tysiąc puszek zbierał Piotr Gretka. Maciej Wójcik zajął drugie miejsce, a Małgorzata Wieczorkiewicz trzecie. Tuż po skończeniu przedstawienia otrzymali oni nagrody ufundowane przez Miejski Zakład Komunalny w Sulejowie. Zaproszeni goście po uroczystym wręczeniu nagród i podziękowaniach udali się na ekologiczny poczęstunek. Nad przedstawieniem czuwała tego dnia Barbara Lewandowska, nauczyciel przyrody i opiekun koła ekologicznego w szkole. (wzk)

Źródło: Dziennik Łódzki, 2 maja 2003 r.

Kalendarz ekologiczny

31 maja: Dzień bez Papierosa
1 czerwca: Dzień Dziecka i Dzień Lasu i Zadrzewień
5 czerwca: Światowy Dzień Ochrony Środowiska
6 czerwca: Dzień bez Samochodu
8 czerwca: Zielone Świątki
21 czerwca: Początek lata
24 czerwca: noc świętojańska

Konferencje, warsztaty, programy, wydarzenia

IV Ogólnopolskie Forum Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych oraz Konkurs dla nauczycieli na projekt edukacyjny „Edukacja dla zrównoważonego rozwoju w środowisku lokalnym”

Serdecznie zapraszamy nauczycieli i przedstawicieli szkół wyższych zainteresowanych rozwojem edukacji przyrodniczej do uczestnictwa w IV Ogólnopolskim Forum Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych oraz organizowanym w jego ramach konkursie na projekt edukacyjny - „Edukacja dla zrównoważonego rozwoju w środowisku lokalnym”.

Stało się już tradycją organizowanie przez uczelnie, we współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej i Sportu, spotkań nauczycieli przedmiotów przyrodniczych wszystkich typów szkół. Pierwsze Ogólnopolskie Forum Nauczycieli Przyrody odbyło się w 2000 r. w Uniwersytecie Wrocławskim, drugie w 2001 r. w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, trzecie w 2002 r. w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. W bieżącym roku organizacji IV Ogólnopolskiego Forum Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych podjął się Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu.

IV Forum Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych połączone będzie z Jubileuszowym X Ogólnopolskim Zjazdem Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych (12 - 14 września br.). IV Ogólnopolskie Forum Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych odbędzie się w dniu 13 września 2003 roku w Toruniu. Honorowy patronat nad Forum objął Rektor Uniwersytetu Mikołaja Kopernika - prof. dr hab. Jan Kopcewicz. Celem IV Forum jest podniesienie świadomości ekologicznej nauczycieli przedmiotów przyrodniczych w zakresie wzajemnych relacji między człowiekiem a środowiskiem, a także wymiana doświadczeń na temat metod edukacji proekologicznej na różnych poziomach kształcenia.

Tematyka wiodąca: Korzyści i zagrożenia wynikające z rozwoju współczesnej nauki i technologii, edukacja związana z zagrożeniami w środowisku, interdyscyplinarna edukacja proekologiczna i prozdrowotna. Przykłady środowiskowych projektów edukacji dla zrównoważonego rozwoju, w tym z wykorzystaniem współczesnych narzędzi i metod technologii informacyjnej i komunikacyjnej.

Ramowy program IV Forum

9.00 Otwarcie IV Ogólnopolskiego Forum Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych
9.15 Wykład: Filozoficzne ukierunkowanie edukacji dla zrównoważonego rozwoju
10.00 Wykład nt.: Blaski i cienie inżynierii genetycznej
10.45 Przerwa (kawa, herbata)
11.00 Wykład: Technologie proekologiczne XXI wieku
11.45 Wykład: W pogoni za rakiem
12.30 Ogłoszenie wyników konkursów: „Edukacja dla zrównoważonego rozwoju w środowisku lokalnym” oraz wyników ogłoszonego wcześniej przez PSNPP konkursu im. Marii Skłodowskiej-Curie pt.: „Promieniotwórczy świat”

13.00 Przerwa obiadowa
14.00 Warsztaty - Sesja I
15.00 Warsztaty - Sesja II
16.00 Przerwa (kawa, herbata)
16.15 Warsztaty - Sesja III
17.20 Zamknięcie IV Ogólnopolskiego Forum Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych
Ponadto, uczestnicy Forum będą mieli możliwość zapoznania się z najnowszą ofertą wydawnictw edukacyjnych i producentów środków dydaktycznych.

Warunki uczestnictwa: Udział w IV Forum jest bezpłatny. Uczestnicy pokrywają we własnym zakresie koszty przejazdów, noclegów i wyżywienia. Osoby zainteresowane uczestnictwem proszone są o nadesłanie do dnia 31 lipca 2003 zgłoszeń (imię i nazwisko, adres miejsca pracy, nauczany przedmiot, adres do korespondencji, telefon (lub e-mail), planowana rezerwacja noclegów (z 12 na 13 września) i obiadu w dniu 13 września) listownie, faksem lub pocztą elektroniczną.

Adres Organizatorów:

Pracownia Dydaktyki Fizyki IF UMK,
ul. Grudziądzka 5/7, 87-100 Toruń
tel.: (56) 611 33 18 lub 611 33 10, fax.: (56) 622 53 97
e-mail: scimath@phys.uni.torun.pl

Warunki konkursu „Edukacja dla zrównoważonego rozwoju w środowisku lokalnym”. Konkurs adresowany jest do nauczycieli przedmiotów przyrodniczych szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

Warunki - dokumentacja: Praca konkursowa powinna zawierać następujące informacje dotyczące planowania, realizacji i ewaluacji projektu:

1. Autor (autorzy).
2. Temat i cele (ogólne i operacyjne).
3. Adresaci (odbiorcy).
4. Uzasadnienie doboru treści projektu w powiązaniu z podstawą programową kształcenia ogólnego.
5. Opis przebiegu projektu:
 - miejsce realizacji i ramy czasowe,
 - harmonogram i wykaz indywidualnych działań uczniowskich (współpraca w grupach, zadania do wykonania, czas na realizację, materiały dydaktyczne, wzory kart pracy dla uczniów do wykorzystania w trakcie gromadzenia i rejestracji danych podczas realizacji poszczególnych zadań przez grupy itp.),
 - organizacja konsultacji z nauczycielem/nauczycielami, stopień ingerencji nauczyciela w realizację projektu,

- raport oraz inne efekty końcowe projektu (wymagania stawiane uczniom dokumentującym projekt), wnioski,
- prezentacja projektu (sposób prezentacji, miejsce, pomoce, czas itp.).

6. Opracowany system oceniania projektu (co i jak podlega ocenianiu, wzory arkuszy ewaluacyjnych poszczególnych etapów/zadań itp.).

Wymagania:

- opracowanie autorskie (indywidualne lub zespołowe osób pracujących w tej samej szkole),
- interdyscyplinarny charakter,
- zakres treściowy zgodny z podstawą programową kształcenia ogólnego,
- zastosowanie podczas zajęć lekcyjnych lub pozalekcyjnych,
- uniwersalność zastosowania na danym etapie edukacyjnym,
- oryginalność pomysłu, koncepcji lub technik wykorzystanych w projekcie,
- przydatność praktyczna wykorzystania projektu w środowisku lokalnym,
- w przypadku projektu już zastosowanego w praktyce wymagane będą wnioski z jego ewaluacji.

Wszyscy nauczyciele, którzy nadesłali swoje propozycje otrzymają dyplom uczestnictwa w konkursie, a laureaci także honoraria za opracowania autorskie. Nagrodzone prace zostaną opublikowane w periodyku „Edukacja przyrodnicza”, wydawanym przez Centrum Edukacji Nauczycielskiej Uniwersytetu Wrocławskiego oraz w wydawnictwie Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych „Nauczanie Przedmiotów Przyrodniczych”.

Serdecznie zapraszamy do udziału w IV Forum wszystkich nauczycieli oraz przedstawicieli szkół wyższych zainteresowanych podnoszeniem jakości edukacji ekologicznej, w ramach kształcenia przyrodniczego dzieci i młodzieży.

Prace, w formie wydruku komputerowego (2 kopie) i elektronicznej (dyskietki, CD-ROM), wraz z listą załączonej dokumentacji (artykuły, fotografie, publikacje, w tym w Internecie), łącznie w ilości do 10 stron A4, należy przesłać w nieprzekraczalnym terminie do dnia 31 lipca 2003 (decyduje data stempla pocztowego) na adres:

Pracownia Dydaktyki Fizyki IF UMK
ul. Grudziądzka 5/7, 87-100 Toruń
tel.: (56) 611 33 18, e-mail: scimath@phys.uni.torun.pl

Wystawy, muzea

Dzika przyroda w „Willi”

Wystawę najlepszych zdjęć z konkursu fotograficznego BG Wildlife Photographer of the Year 2002, organizowanego przez BBC Wildlife Magazine i Muzeum Historii Naturalnej w Londynie, pokaże od 8 maja do 1 czerwca Galeria Willa.

Konkurs odbywa się od 1964 r. i w miarę swojego rozwoju stał się najbardziej cenionym i największym w świecie wydarzeniem w dziedzinie fotografii dzikiej przyrody. Każdorazowo jego efektem jest wystawa, poka-

zywana w ponad 30 miastach Wielkiej Brytanii, a także w kilkudziesięciu krajach na wszystkich kontynentach. W tym roku ekspozycję po raz pierwszy zorganizowano także w Polsce.

Na tegoroczną wystawę składa się 90 nagrodzonych zdjęć, wyselekcjonowanych spośród 19 tysięcy fotografii nadesłanych na konkurs z całego świata. Jest wśród nich fotografia autorstwa Marka Kosińskiego i Renaty Krzyściak-Kosińskiej z Krakowa, wyróżniona w jednej z 15 kategorii. Kryteria, według których podzielono zdjęcia na kategorie, najlepiej ukazują złożony charakter prezentowanych na wystawie prac. Z jednej strony są to fotografie dokumentalne, reporterskie, czego dowodzi choćby kategoria „Zachowanie się zwierząt”, z drugiej strony - przyznawanie nagród „za kompozycję i formę” czy „za nowatorstwo” świadczy o chęci podniesienia statusu fotografii przyrodniczej do rangi ważnego nurtu sztuki współczesnej. I trzeba przyznać, że są to starania uwieńczone sukcesem - niektóre zdjęcia mają niezwykle walory estetyczne. Wszystkie są nienagane technicznie i interesujące pod względem poznawczym. Można na przykład zobaczyć, jak dziwny wygląd może przybrać kameleon, jak wygląda żółw morski ścigany przez ławicę pasożytniczych podnawek, jak rodzina afrykańskich słoni obserwuje małą czaplę.

Takie wystawy mają zawsze liczną widownię, gdyż każdy znajdzie tu coś dla siebie: miłośnicy przyrody - intrygujące sytuacje ze świata dzikiej natury, znawcy fotografii - intrygujące ujęcia i szczegóły techniczne, koneserzy sztuki - niezwykle piękno naturalnych form. Na całym świecie ta wystawa pokazywana jest zarówno w muzeach przyrodniczych, jak i w galeriach sztuki. Nie bez powodu.

Źródło: www.reymont.pl

Adres: Galeria Willa, Łódź, ul. Wólczańska 31. Wystawę można oglądać we wtorki, środy i piątki w godz. 11-17, w czwartki w godz. 11-18 oraz w soboty i niedziele w godz. 11-16.

Rekonstrukcja polskiego dinozaura już w Muzeum Ewolucji

Wykopaliska w Krasiejowie na Opolszczyźnie śledzimy w „Gazecie” od trzech lat bardzo uważnie. Rok w rok odkopuje się tam bowiem świetnie zachowane skamieniałości. Ich badania co rusz przynoszą nowe rewelacje. W październiku zeszłego roku na łamach „Dużego Formatu” donosiliśmy o największym odkryciu w Krasiejowie. Część kości okazała się pozostałościami dinozaura. Był to więc pierwszy szkielet dinozaura znaleziony w Polsce i - do tego - najstarszy na świecie! Odkrywcą prof. Jerzy Dzik nadał mu nazwę „silezaur”. Pisaliśmy, że już wkrótce w Muzeum Ewolucji PAN mieszczącym się w warszawskim Pałacu Kultury i Nauki będzie można obejrzeć ich naturalnej wielkości modele wykonane przez rzeźbiarkę Martę Szubert. Sprawa trochę się przeciągnęła, ale w końcu mamy wystawę, jakiej już dawno w Polsce nie było. Obok trzech silezaurów są tam też skamieniałości i rekonstrukcje pozostałych pragadów i prapłazów z Krasiejo-

wa: drapieżnego teratozaura, roślinożernego aetozaura i wodnych cyklotozaurów, metopozaurów i fitozaurów. Polecamy!

Pnadto w zbiorach historia życia na Ziemi i pochodzenie człowieka - charakterystyka gromad kręgowców, płazów kopalnych, gadów współczesnych i kopalnych (dinozaury, pterozaurowie, ichtiozaury, plezjozaury, gady ssakokształtne), prąptaków i ptaków współczesnych, ssaków kopalnych i współczesnych, m.in. zbiór szkieletów dinozaurów późnokredowych z Pustyni Gobi; rekonstrukcje dinozaurów, gniazdo jaj dinozaurów najstarsze ssaki; ewolucja roślin, wędrówka kontynentów, powstawanie skamieniałości. Ekspozycje stałe: "Ewolucja na lądach - wyjście kręgowców na ląd i historia ewolucyjna płazów, gadów i ssaków", "Elementy dynamiki i ekologii globalnej".

Adres: Muzeum Ewolucji Instytutu Paleobiologii PAN 00-110 Warszawa, PkiN (wejście od ul. Świętokrzyskiej - w Pałacu Kultury i Nauki)

telefon: (22) 656-66-37; 658-38-19 w. 116

godziny otwarcia: wtorki-soboty 8-16; niedziele 10-15.

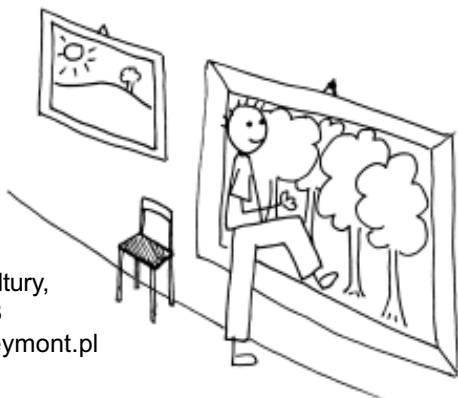
Na początek - Tajemniczy las

Otwarcie wystawy zdjęć Leszka Szurkowskiego w Galerii FF zainaugurowało II Międzynarodowy Festiwal Fotografii. Ekspozycję zatytułowaną „Tajemniczy las” będzie można oglądać do 18 czerwca.

Leszek Szurkowski urodził się w 1949 roku w Poznaniu. Od 1972 roku członek ZPAF; adiunkt II stopnia w zakresie fotografii i multimediów w ASP w Poznaniu, od 1992 roku profesor wizytujący ASP w Poznaniu. Zajmuje się fotografią, grafiką komputerową, projektowaniem książek i fotoilustracją, mieszka i pracuje w Warszawie i w Mississauga (Kanada). W swych pracach szybki, prawie automatyczny zapis codziennych zdarzeń przetwarza dzięki technice cyfrowej w kolaże o układzie pasowym, w których poszczególne zdjęcia przenikają się wzajemnie.

Najnowsza wystawa Szurkowskiego poświęcona jest naturze. Wymyśloną przez siebie technikę artysta wykorzystuje do tworzenia szerokich panoram lasu, sadu, szuwarów czy pól. Kilka połączonych komputerowo tworzy obraz, który może kojarzyć się z rozwiniętą taśmą filmową z poruszającej się po linii prostej kamery. Z takich trzymetrowej długości pasów Szurkowski „zszywa” obrazy przyrody o niezwykłej intensywności. Ekspozowane w specjalnie przygotowanych bambusowych stojakach tworzą w galerii prawdziwy labirynt tajemniczego ogrodu.

Galeria FF
Łódzki Dom Kultury,
ul. Traugutta 18
Źródło: www.reymont.pl

Doskonalenie nauczycieli

Trenerz edukacji o prawach człowieka

Program jest odpowiedzią na zapotrzebowanie związane z edukacją o prawach człowieka oraz zasadami funkcjonowania w demokratycznym społeczeństwie, zróżnicowanym kulturowo i narodowościowo.

Nauczanie o prawach człowieka ma kluczowe znaczenie w urzeczywistnianiu tych praw i budowaniu na nich relacji pomiędzy jednostką a państwem i społeczeństwem. Młody człowiek świadomy przysługujących mu praw, otwarty i wrażliwy na odmienność w otaczającej go rzeczywistości, wyposażony w stosowne procedury dochodzenia swoich praw i respektujący prawa innych, przestaje być bezbronny. Swoją wolność kształtuje świadomie i odpowiedzialnie, w kontekście integracji z innymi ludźmi.

Realizacja idei praw człowieka w szkole, wychowanie w duchu tolerancji i wzajemnego poszanowania praw jednostek i zbiorowości, przeciwdziałanie wszelkim formom dyskryminacji to główne cele tego przedsięwzięcia.

Sieć trenerska, poza bezpośrednimi działaniami edukacyjnymi adresowanymi do kadry pedagogicznej, młodzieży i dzieci, umożliwi również wymianę doświadczeń zawodowych, poszukiwanie nowych, innowacyjnych rozwiązań oraz stałą współpracę i wzajemne wsparcie między trenerami.

Propozycja ta będzie realizowana we współpracy z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi propagującymi tematykę praw człowieka oraz zajmującymi się ochroną praw człowieka.

Profil uczestnika: Osoby pracujące w oświacie, prowadzące szkolenia lub udokumentowaną działalność edukacyjną z zakresu praw i wolności człowieka oraz tolerancji, absolwenci Helsińskiej Szkoły Praw Człowieka oraz kursów tematycznych realizowanych przez CODN - reprezentanci wszystkich województw.

Zasady rekrutacji uczestników: Na podstawie nadesłanych do 15 września 2003 r. ankiet aplikacyjnych oraz dokumentacji potwierdzającej działalność edukacyjną w w/w obszarze tematycznym, powołana w CODN komisja rekrutacyjna dokona kwalifikacji na szkolenie, w ten sposób ustalając skład grupy trenerskiej.

Termin zaplanowanego w 2003 roku spotkania: 11-13 października 2003 r. (20 godzin) - Ośrodek Szkoleniowy CODN w Sulejówku.

Kierownik szkolenia: Izabela Podsiadło - Dacewicz (e-mail: eciko@codn.edu.pl)

Opłata za szkolenie - jedno spotkanie (nocleg, wyżywienie, materiały szkoleniowe) wynosi 50 złotych. Opłatę za szkolenie wnosi się po otrzymaniu pisemnej informacji o zakwalifikowaniu na szkolenie.

Cele:

1. Stworzenie, afiliowanej przy CODN, ogólnopolskiej sieci trenerów - liderów promujących edukację na rzecz praw człowieka, wielokulturowości i tolerancji.
2. Przygotowanie grupy trenerów - liderów do prowadzenia lokalnego doskonalenia oraz twórczych działań edukacyjnych o tematyce praw człowieka, tolerancji, wielokulturowości.

3. Doskonalenie i wsparcie merytoryczne w w/w obszarze tematycznym wykwalifikowanej grupy liderów wyposażonych w umiejętności i kompetencje umożliwiające im pracę z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi.
 4. Stworzenie i uzupełnianie na bieżąco zbioru scenariuszy zajęć, programów i projektów edukacyjnych w w/w obszarze tematycznym.
 5. Przygotowanie do planowania i zarządzania projektami edukacyjnymi.
 6. Stała współpraca trenerów z CODN.
 7. Promocja i opieka CODN poprzez: stały monitoring - prowadzenie banku danych, oferty szkoleniowej oraz wyposażenia w materiały edukacyjne.
 8. Uwrażliwienie na problematykę praw człowieka, tolerancji i potraktowanie jej jako ważnego obszaru w pracy szkoły oraz placówek wychowania pozaszkolnego.
 9. Wsparcie w zapewnianiu jakości pracy szkoły uwzględniającej standardy praw człowieka.
 10. Demokratyzacja życia szkoły poprzez propagowanie filozofii praw dziecka w szkole i innych placówkach oświatowych: w programach dydaktycznych i wychowawczych, w statucie szkoły, w kompetencjach samorządu szkolnego, na zajęciach pozalekcyjnych, w inicjatywach na rzecz środowiska lokalnego.
- http://www.codn.edu.pl/tekst_pl/2_strukt/4_prac/eciko_prawa_czlowieka.htm

Imprezy turystyczne

X Mistrzostwa Polski w Płukaniu Złota Złotoryja

Data: 29-30 maja 2003 r.

Organizator: Bractwo Kopaczy Złota,
59-500 Złotoryja, ul. Żeromskiego 15a
tel./fax (76) 878-70-44, tel. (76) 878-74-40
e-mail: pbkz@bbk.pl, www.bractwo.bbk.pl

XII Ogólnopolski Wielodyscyplinowy Rajd po Wigierskim Parku Narodowym

Uczestnicy rajdu pokonują trasy o różnej długości i różnym stopniu trudności. Rajd przeznaczony jest dla wielbicieli turystyki konnej, rowerowej, pieszej i kajakowej.
Data: 29 maja - 1 czerwca 2003 r.

Organizator: Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział w Suwałkach
16-400 Suwałki, ul. T. Kościuszki 37
tel. (87) 566-59-61, tel./fax (087) 566-79-47
e-mail: pttk@suwalki-turystyka.info.pl,
www.suwalki-turystyka.info.pl/pttk

Święto Soli - Wieliczka

Festyn połączony z prezentacją dawnych i obecnych ośrodków produkcji soli w Polsce

Data: 30 maja - 1 czerwca 2003 r.

Organizator: Muzeum Żup Krakowskich
32-020 Wieliczka, ul. Zamkowa 8
tel. (12) 278-32-66, fax (12) 278-30-28
www.muzeum.wieliczka.pl, podziemne @ muzeum.wieliczka.pl

Dzieci Szansą dla Ginącej Przyrody

Data: 1 czerwca 2003, Przysiek

Organizator: Regionalne Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich w Przysieku
87-134 Zławies Wielka, Przysiek; tel (056)-678-92-31 do 34; fax 056)-678-92-35; przysiek_oswiata@cdr.gov.pl

Adresaci: dzieci ze szkół podstawowych woj. kujawsko pomorskiego

W programie konkursy plastyczne, wiedzy, muzyczne, sprawnościowe, występy, kiermasze.

«Piknik z Mamą i z Tatą» Śladami Antka Cwaniaka

Komenda Hufca ZHP serdecznie zaprasza dzieci i rodziców z terenu byłego woj. piotrkowskiego na organizowany 31 maja 2003 «Piknik z Mamą i z Tatą» Śladami Antka Cwaniaka. Rozpoczęcie imprezy o godz. 11.00 na Stacji Harcerskiej «Patyki» w Zelowie, a zakończenie ok. godz. 17.00 w Muszli Koncertowej OSP w Zelowie.

Organizatorzy zapewniają wiele atrakcji i przygód, ciepły posiłek i niespodzianki.

Bliższych informacji udziela:

Komenda Hufca ZHP w Zelowie

Joanna Gandziarek tel.: (44) 634 12 52, 634 21 17, 0 604 707 820.

Publikacje

Dziś prezentujemy książki wydawnictwa Multico, są to publikacje z których na co dzień korzystamy prowadząc zajęcia terenowe i zielone szkoły. Książki te mają wysokiej jakości zdjęcia, podstawowe informacje dotyczące roślin, zwierząt i terenów chronionych. Większość prezentowanych poniżej książeczek to przewodniki kieszonkowe, jednak dla osób bardziej dociekliwych wybraliśmy publikacje dokładniejsze i prezentujące rzadziej spotykane gatunki.

Seria "Spotkania z przyrodą"

obejmuje tomiki prezentujące poszczególne parki narodowe w Polsce (przedstawiono w nich bogactwo przyrody, architekturę, historię terenów chronionych, całość opatrzona zdjęciami wysokiej jakości) a także książeczki "Zwierzęta chronione w Polsce" oraz "Rośliny chronione w Polsce".

Seria "Świat przyrody"

to już kilkadziesiąt pozycji, wśród najciekawszych i najbardziej użytecznych w edukacji przyrodniczej wymienić można "Las", "Drzewa", "Łąka", "Staw", "Pogoda", "Owoce leśne", "Zwiastuny wiosny", "Płazy i gady", "Rośliny i zwierzęta nadmorskie", "Ślady zwierząt". Są to praktyczne przewodniki do zabrania na spacer, pozwalający szybko rozpoznać rośliny i zwierzęta. Wybór barwnych fotografii przedstawia powszechnie występujące i charakterystyczne gatunki zwierząt i roślin. Dołączone zostały informacje o ich cechach swoistych, trybie życia oraz ciekawostki.

Wszystkie książeczki mają ok. 100 stron, wymiary 10/17 cm i niestety ciężki papier kredowy.

Dla bardziej wymagających:

Spotkania z przyrodą - zwierzęta, rośliny

wydawnictwo: MULTICO, Oficyna Wydawnicza, Styczeń 1998

Komplet dwóch książek: Rośliny i Zwierzęta. Rośliny przedstawiają ponad 950 gatunków roślin występujących w naszym kraju. Każdą roślinę można obejrzeć na barwnej fotografii wykonanej w naturze, a po zapoznaniu się z opisem spróbować rozpoznać ją w środowisku. Zwierzęta przedstawiają około 900 gatunków zwierząt Europy Środkowej - od mszycy do łosia - które można obejrzeć na barwnych fotografiach wykonanych w naturze. Ponad 950 gatunków roślin występujących w naszym kraju. Każdą roślinę można obejrzeć na barwnej fotografii wykonanej w naturze, a po zapoznaniu się z opisem spróbować rozpoznać ją w środowisku.

Bruno P. Kremer Drzewa i krzewy - przewodnik

wydawnictwo: MULTICO, Oficyna Wydawnicza, 1995

W przewodniku tym przedstawiono na zdjęciach i szczegółowo opisano 120 gatunków drzew i krzewów oraz w formie skróconej 30 gatunków spokrewnionych z niektórymi z nich. Przewodnik umożliwi prawidłowe rozpoznanie wszystkich rodzimych gatunków drzew oraz większości krzewów dziko rosnących w Europie Środkowej.

Karel Hudec Ptaki - przewodnik

wydawnictwo: MULTICO, Oficyna Wydawnicza, 1995

Kolejny z serii przewodników przyrodniczych służących do rozpoznawania zwierząt w naturze. Przewodnik Ptaki, ilustrowany barwnymi fotografiami przedstawia gatunki ptaków europejskich. Znaleźć w nim możemy szczegółowy opis ptaka wraz z mapką obszaru jego występowania.

W tej serii również: "Las", "Zwierzęta i rośliny nadwodne", "Śladami zwierząt", "Owady", "Rośliny gór polskich"

W telewizji

Życie ssaków

1 TVP, środa, 18 czerwca 2003, godz. 18.10

Serial telewizyjny BBC z udziałem Davida Attenborougha, który prezentuje ssaki żyjące w różnych zakątkach świata, zarówno te największe, budzące przerażenie samą swoją posturą, jak i te mierzące zaledwie parę centymetrów, trawożerców i ssaki o innych upodobaniach pokarmowych, najszybsze i poruszające się bardzo powoli. Silne i agresywne lub też wyjątkowo łagodne. Żyjące na lądzie, w wodzie oraz te, które wzbijają się w powietrze, walcząc o pokarm z ptakami. W pierwszym odcinku poznajemy początki dynastii ssaków. David Attenborough odbywa podróż do Australii, gdzie żyje jeden z najstarszych ssaków - kolczatka - oraz jedno z najbardziej niezwykłych zwierząt na świecie - dziobak. Są to jedyne żyjące do dziś ssaki, które składają jaja. Oba należą do rodziny stekowców. Na australijskiej pustyni żyją również torbacze: różne gatunki kangurów i koala. A w tamtejszych chłodniejszych obszarach - wombaty i mrówkożery workowate. Zupełnie inne zwierzęta zamieszkują lasy amazońskie. Można tam spotkać japoka - ssaka prowadzącego ziemno-wodny tryb życia. W Afryce natomiast dominują gnu.

Źródło: www.gazeta.pl

Wszystko o wulkanach

Discovery Channel, niedziela, 29 czerwca, godz. 21:00

Już od zarania ludzkości wulkany stanowią zagrożenie dla człowieka. Zdaniem naukowców przynajmniej sześć wulkanów jest obecnie bliskich wybuchu. Mimo tej groźby na terenach w cieniu czynnych wulkanów osiedla się coraz więcej ludzi. Program Discovery Channel "Wszystko o wulkanach" przedstawia wysiłki grupy naukowców, którzy starają się zbudować na czas nowe urządzenia do prognozowania erupcji wulkanicznych, od złożonych komputerowych obrazów wulkanów po superczułe czujniki wykrywające wahania temperatury. Razem z wulkanologami zaglądamy do wnętrza tryskających lawą, najniebezpieczniejszych wulkanów świata. Widzowie specjalnego wydania programu "Wszystko o wulkanach" poznają najnowsze metody wykrywania zbliżającej się nieuchronnie erupcji, której siła zrywa czubki wulkanicznych stożków. Razem z twórcami programu towarzyszymy naukowcom prowadzącym badania wulkanu w Banos w Ekwadorze. Stawka gry jest ogromna. Trafne prognozy ekspertów mogą ocalić tysiące istnień ludzkich.

Źródło: www.gazeta.pl

Jerzyk, niebo i kamienie

Planete, czwartek 29 maja 2003, godz. 20.15

Jerzyk to ptak przypominający jaskółkę, który mieszka w zagłębieniach budynków. Jerzyki niewiele przebywają na ziemi. Lądują właściwie tylko wtedy, kiedy znoszą jaja lub wychowują małe. Śpią w powietrzu. Nawet gdy tych ptaków odbywają się nad ziemią. Kiedy jednak je-

rzyk zdecyduje się gdzieś przycupnąć, wybiera zagłębienia w murach budynków. Autorzy filmu obserwują kolonię tych ptaków w zamku Chaumont we Francji.

Źródło: www.gazeta.pl

Tropami prehistorii. Kopalnia i domy sprzed czterech tysięcy lat

1 TVP, środa, 18 czerwca 2003, godz 8.15

W Krzemionkach Opatowskich znajduje się jedna z najstarszych w Europie kopalnia krzemienia pasiastego - sprzed około czterech tysięcy lat. Obok kopalni zrekonstruowano domy - tak najprawdopodobniej wyglądały mieszkania ówczesnych górników. W reportażu przedstawiono szyby, komory i chodniki kopalni, a także obróbkę krzemienia i narzędzia z niego wykonane. Dzieci oprowadza doktor archeologii z Uniwersytetu Łódzkiego.

Źródło: www.gazeta.pl

Świat delfinów

Planete, piątek, 6 czerwca 2002, godz 12.10

W przejrzystych wodach zachodniej Australii żyją niesamowite morskie zwierzęta. Oprócz tych, które są powszechnie znane, można tam również spotkać takie, które przypominają stwory z bajek i fantastycznych opowieściach marynarzy. Podążając za delfinami kamera rejestruje, co dzieje się w podwodnym świecie. Oprócz delfinów, widzowie mają okazję oglądać mało znane gatunki morskiej fauny, w tym także zwierzęta, które marynarze brali za syreny.

Źródło: www.gazeta.pl

Zabójcze szpony

National Geographic, Piątek, 20 czerwca 2003, godz. 22.00

Żyjące dzisiaj drapieżne ptaki posiadają skuteczną broń, którą stanowią niezwykle silne i ostre szpony. Te skrzydlate stworzenia pojawiają się w wielu legendach, są inspiracją dla artystów, symbolami żywiołów. W programie: przedstawiciele wielu gatunków drapieżnych ptaków; od padlinożernych do największych i najsilniejszych orłów.

Źródło: www.telemagazyn.com.pl

Kulisy morskiego świata

2 TVP, środa, 4 czerwca 2003, godz. 11.15

Georgia była 28 kilogramowym oseskiem, kiedy znalazła ją ekipa oceanarium „Morski Świat” z Orlando. Osierocony manat trafił do niewoli, pod opiekę lekarzy. Gdy Georgia osiągnęła odpowiedni wiek i wagę dochodzącą do 750 kilogramów wypuszczono ją na wolność, wcześniej wyposażając w nadajnik radiowy. Dzięki temu po dwóch latach, za pomocą nowoczesnej techniki i czterech satelitów geostacjonarnych, lekarze z oceanarium namierzają manata. Teraz trzeba go odnaleźć, zbadać i zdjąć nadajnik. Podobne działania pomagają w ratowaniu manatów amerykańskich, których populacja w wodach Florydy zmalała do zaledwie 2 tys. osobników. Głównym zagrożeniem dla tych zwierząt jest czło-

wiek. Manaty kaleczą i zabijają śruby motorówek, zaplątują się w sieci rybackie i wyrzucone śmieci. Nie bez wpływu na ich stan jest niszczenie naturalnych siedlisk. Wykrytą przez satelity Georgię oraz jej rocznego potomka, nazwanego Peaches, naukowcy nie bez trudu wyciągają na brzeg. Manaty są z natury łagodne, lecz ich masa i siła stwarza pewne zagrożenie. Oględziny wykazują, że oba zwierzęta są w dobrej formie. Badanie krwi również zadowala lekarzy. Kondycja samicy daje nadzieję na liczne potomstwo w przyszłości. Ekipa demontuje satelitarny nadajnik Georgii. Podczas gdy lekarze badają oba manaty, w oceanarium trwają próby przed pokazami. Występy butlonosów zawsze przyciągają wielu widzów. Te delfiny, występujące w różnych morzach klimatu gorącego i umiarkowanego, są jednymi z najśmielszych morskich ssaków. Częściej niż inne podpływają do statków i wyskakują ponad powierzchnię wody chlapiąc ogonami. Mają stosunkowo duże mózgi, co znakomicie ułatwia życie w ich naturalnym otoczeniu. Louisa Bickley jest doświadczoną trenerką delfinów. Pomaga młodszym kolegom, występuje też w pokazach ze zwierzętami. Wraz z delfinami Dixie i Astrą trenuje nowy pokazowy numer. Zdobycie zaufania zwierzęcia może trwać wiele miesięcy, cierpliwość zostaje jednak wynagrodzona doskonałą współpracą człowieka z delfinem. Oceanarium ma swój dział „Strachy Głębin”. Miejsce to zamieszkują stworzenia należące do najgroźniejszych mieszkańców wód. Ray Davis i ośmiu członków jego ekipy ostrożnie zabierają się do rutynowych badań rekinów. Bezpieczeństwo personelu jest priorytetem, lecz ludzie pamiętają o stresie, jaki dla ryb stanowi wyciągnięcie ich ze środowiska. Delikatnie wyciągają z wody rekina tępogłowego, najagresywniejszego z rekinów, i pobierają jego krew do badania.

Źródło: www.gazeta.pl

Kulisy morskiego świata (cz. 2)

TVP 2, sobota, 21 czerwca 2003, godz. 10.20

Przed milionami lat wśród praprzodków słoni nastąpił ostry podział. Jedne wybrały żywot na suchym gruncie, dając początek rodzinie największych lądowych ssaków świata. Inne osiedliły się w oceanie. Współczesne ssaki morskie, 700-kilogramowe manaty, są najbliższymi krewniakami dzisiejszych słoni. Dzielą też ich smutny los. Kiedyś polowano na nie dla mięsa, obecnie zagrażają im śruby szybkich motorówek i sieci rybaków. Tym bardziej życie każdego z dwóch tysięcy osobników bytujących w wodach opływających Florydę jest szczególnie cenne.

Źródło: www.telemagazyn.com.pl

Zwierzęta świata. Ratele z Kalahari

1 TVP, sobota, 7 czerwca 2003, godz. 13.20

Nawet potężny lew omija z daleka żmiję sykliwą - jednego z najbardziej niebezpiecznych węży Czarnego Łądu, lecz młody łowca nie ma krzty respektu wobec groźnego przeciwnika. Bez namysłu rusza do ataku. Chwyta gada, uśmierca go w okamgnieniu i zaczyna pożerać. Po chwili posiłek staje maluchowi ością w gardle. Przyczynę nagłego braku apetytu można do-

strzec bez trudu. Prawy policzek stworzenia puchnie. Żmija zdążyła zatopić w pysku przeciwnika zabójcze zęby jadowe. Wkrótce opuchlizna osiąga rozmiary piłeczki tenisowej. Zwierzę nie może utrzymać równowagi. Przewraca się, oddycha bardzo płytko. Czyżby żmija odniosła pośmiertne zwycięstwo nad swym pogromcą? Nie! Po niespełna dwóch godzinach myśliwy staje na nogi. Żelazny organizm malca pokonał dawkę trucizny, która powaliłaby „króla zwierząt”. Teraz ratel spokojnie powraca do swego zabójczego posiłku... Colleen i Keith Beggowie mozolnie przemierzają pustynię Kalahari. Małżeństwo naukowców od dawna prowadzi badania nad dość pospolitymi, bo występującymi na rozległych obszarach Afryki i Azji, ale wciąż tajemniczymi ratelami. Te niewielkie zwierzęta z rodziny łasicowatych, kuzyni rosomaków, borsuków, wyder i norek, są bohaterami wielu mitów Czarnego Łądu. U Buszmenów mają opinię zjadłych, nieustępliwych i nieubłaganych drapieżców, sprytnych, szalenie odważnych i nienasyconych. Niemal nie sposób ich pokonać. Nie boją się lamparcich pazurów ani jadu kobry. Mogą przetrwać w najtrudniejszych warunkach i wyjść zwycięsko z najcięższych opaleń. Obserwacje poczynione przez Beegów na terenach parku narodowego potwierdzają stare legendy. Ratele to rzeczywiście nadzwyczaj sprawni i twardzi łowcy. Podobnie jak wszystkie łasicowate są wszystkożerne. Jedzą ptaki, owady, skorpiony, jaszczurki, węże - nawet najjadowitsze, a także jeżozwierze. Dzięki mocnym pazurom i silnym szczękom potrafią chwycić i pożerać większe od siebie zwierzęta. Nie stronią też od bezkrwistej stawy. Ulubionym przysmakiem rateli jest miód. By zdobyć ten smakołyk, penetrują ule bardzo groźnych afrykańskich pszczoł. Wytrzymują setki użądleń tych latających potworów. Bywa jednak, że łakomstwo doprowadza do zguby. W ulach znajdowano już martwe ratele, pokonane przez zastępy agresywnych wojowniczek.

Źródło: www.gazeta.pl

Sekrety zaginionych imperiów. Inkowie
Planete, wtorek 3 czerwca 2003, godz. 20.45

Grupa ekspertów próbuje odgadnąć, jakich technik używali Inkowie, stawiając wielkie budowle, oraz w jaki sposób transportowali i obrabiali kamienie. Inkowie wznosili monumentalne budowle, nie znając koła, piśma ani skomplikowanych obliczeń matematycznych, czyli tego, co obecnie stanowi podstawę pracy architektów i budowniczych. Tymczasem budynki z prekolumbijskiego imperium wzniesione są z wielkich (ważących nawet do 100 ton) bloków kamiennych ociosanych z taką precyzją, że niemal idealnie przylegają do siebie. Autorzy filmu udają się wraz z naukowcami do Machu Picchu, dawnego miasta Inków, by wspólnie zastanawiać się, w jaki sposób Indianie obrabiali kamienne bloki i jak je transportowali z gór, przekraczając po drodze dolinę i rzekę. Gdyby na przykład ciągnęli je za pomocą sznurów, jeden blok musiałoby dźwigać 200 osób.

Źródło: www.gazeta.pl

Konkursy

Barwy życia

Stowarzyszenie „Karan” - Katolicki Ruch Antynarkotyczny Oddział w Rzeszowie zaprasza do wzięcia udziału w konkursie fotograficznym „Wakacje bez narkotyków” pod hasłem „Barwy życia” organizowanym z okazji Międzynarodowego Dnia Zapobiegania Narkomanii - 26 czerwca 2003 r.

Jeśli lubisz i umiesz fotografować zrób zdjęcie i przyślij je do „Kararu”, nie ma barier wiekowych i zawodowych. Warunki udziału w konkursie:

1. Minimalny format prac - 18x24 cm.
2. Zdjęcia należy czytelnie opisać podając: imię i nazwisko, wiek, adres.
3. Termin nadsyłania prac do **16.06.2003 r.** na adres: „KARAN” - 35-959 Rzeszów, ul. Piłsudskiego 8-10, skr. poczt. 693

Uwagi:

1. Przekazane prace pozostają w dokumentacji „Kararu”.
2. Organizatorzy zastrzegają sobie prawo do reprodukcji nagrodzonych prac.
3. Rozstrzygnięcie konkursu i powiadomienie uczestników o wynikach do 26.06.2003 r.

Laureaci otrzymają nagrody rzeczowe.

Organizator:

„KARAN” - Katolicki Ruch Antynarkotyczny
35-959 Rzeszów, ul. Piłsudskiego 8-10, skr. poczt. 693

Szkoła 2003

Redakcja miesięcznika Unia Europejska ogłasza ogólnopolski konkurs publicystyczny p.n. SZKOŁA 2003 zapraszając do udziału w nim nauczycieli szkół stopnia podstawowego, gimnazjalnego i licealnego oraz ośrodków wychowawczych i szkół specjalnych.

Celem konkursu jest stworzenie autentycznego obrazu polskiej szkoły roku 2003, nakreślonego przez ludzi najlepiej znających i rozumiejących problemy edukacji, trud pracy nauczycielskiej, sytuacją szkół, warunki życia dzieci i młodzieży, zjawiska patologiczne itd. itp.

Prace konkursowe, o objętości od 4 do 10 stron maszynopisu, mogą mieć dowolną formę. Może to być artykuł publicystyczny, esej, felieton, list do redakcji lub tp. Tekst pracy może dotyczyć problemów ogólnych lub też pojedynczych spraw, wydarzeń, doświadczeń. Prace mogą być podpisywane imieniem i nazwiskiem lub też pseudonimem, z jednoznacznym podaniem - tylko do wiadomości redakcji - nazwiska, adresu oraz miejsca pracy uczestnika konkursu. Prace należy opatrzyć dopiskiem „Wyrażam zgodę na umieszczenie moich danych osobowych w rejestrze redakcji Unii Europejskiej, wyłącznie na potrzeby konkursu Szkoła 2003”.

Termin nadsyłania prac konkursowych mija **30 czerwca 2003 r.** Prace należy przesać pocztą na adres redakcji Unii Europejskiej, ul. Ogrodowa 31/35; 00-893 Warszawa. Rozstrzygnięcia konkursu dokona jury, w terminie do 15 sierpnia 2003 r. Wyniki konkursu zostaną ogłoszone we wrześniowym (2003) wydaniu miesięcznika Unia Europejska.

Zwycięzcy konkursu otrzymają nagrody:

- I miejsce - 5.000 zł
- II miejsce - 3.000 zł
- III miejsce - 2.500 zł.

Ponadto jury przyzna 10 wyróżnień po 1.000 zł. Najciekawsze prace lub ich fragmenty zostaną opublikowane na łamach Unii Europejskiej, a autorzy otrzymają honoraria.

Organizator:

Agencja Unia-Press, Oficyna Wydawnicza Sp. z o. o.
Redakcja Unii Europejskiej, ul. Ogrodowa 31/35; 00-893 Warszawa
tel./fax 652-05-83; 652-37-19, e-mail: unia-press@unia-press.com.pl

Ogólnopolski konkurs plastyczny 'Świat uchodźcy'

W związku z obchodami Dnia Uchodźcy Wrocławska Grupa Wolontariuszy Polskiej Akcji Humanitarnej organizuje ogólnopolski konkurs plastyczny pt. "Świat uchodźcy". Zadaniem uczestników konkursu jest wykonanie w dowolnej technice (w formacie A4) pracy plastycznej inspirowanej życiem uchodźców. Najlepsze prace zostaną nagrodzone i wydrukowane w formie pocztówki. Uczestnicy konkursu zostaną podzieleni na trzy kategorie wiekowe: od 6 do 13 lat, od 14 do 18 lat, 19 lat i więcej.

Kim są uchodźcy?

Uchodźcy są osobami, które uciekły ze swojego kraju w wyniku uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do określonej grupy społecznej. To osoby, które nie mogą lub nie chcą do tego kraju powrócić. Na świecie jest około 42 milionów uchodźców: 22 miliony uchodźców pozostających poza terytorium swoich krajów oraz około 20 milionów uchodźców wewnętrznych, którzy z powodu prześladowań, przemocy musieli opuścić dotychczasowe miejsca zamieszkania i ukrywać się na terenie swojego kraju. Uchodźcy różnią się od migrantów. Ci ostatni opuszczają swój kraj dobrowolnie. Migranci, w przeciwieństwie do uchodźców, mogą w każdej chwili powrócić do domu, bo nie zagraża im niebezpieczeństwo.

W Polsce pomocą uchodźcom zajmują się m.in. Biuro Przedstawiciela Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców, Polska Akcja Humanitarna, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Polski Czerwony Krzyż.

Regulamin konkursu

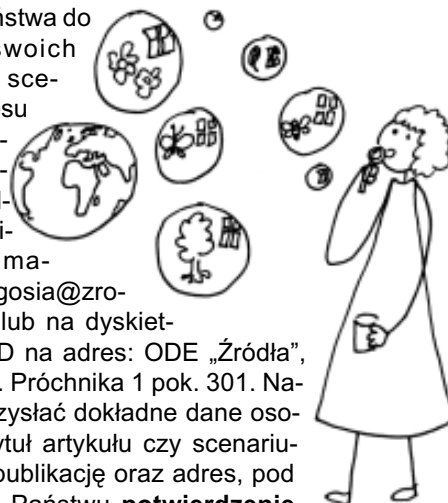
- Prace należy nadsyłać do **5 czerwca 2003** (liczy się data stempla pocztowego) na adres: Katarzyna Różyczka, ul. A.Czechowa 13, 52-231 Wrocław;
- Format: blok rysunkowy A4; Technika: dowolna;
- Prace oceni jury, wyłonione przez Polską Akcję Humanitarną;
- Wyniki konkursy zostaną ogłoszone w połowie czerwca;
- Najlepsze prace zostaną nagrodzone i wydrukowane w formie pocztówki;

Polska Akcja Humanitarna zastrzega sobie prawo do użytkowania wszystkich prac.

Dodatkowych informacji nt. konkursu udziela Katarzyna Różyczka, nr tel. 0693 55 12 13.

Scenariusze zajęć

Zachecemos Państwa do nadsyłania swoich sprawdzonych scenariuszy z zakresu edukacji ekologicznej, prozdrowotnej i regionalnej. Teksty prosimy przesyłać mailem na adres gosia@zrodla.most.org.pl lub na dyskietce lub płycie CD na adres: ODE „Źródła”, 90-408 Łódź, ul. Próchnika 1 pok. 301. Należy również przysłać dokładne dane osobowe autora, tytuł artykułu czy scenariusza, zgodę na publikację oraz adres, pod który odeślemy Państwu **potwierdzenie opublikowania tekstu** w Edukacyjnym Kameleonie

Dlaczego tak trudno o pokój na świecie?
Źródła konfliktów na świecie i obszary ich występowania.

Magdalena Wojtecka

Przedmiot: Geografia oraz nawiązanie do treści ścieżek „Edukacja regionalna - dziedzictwo kulturowe w regionie”, „Edukacja czytelnicza i medialna”

Klasa: III gimnazjum

Czas trwania: 45 minut

Miejsce: klasa

Cele główne: określenie przyczyn powstawania konfliktów we współczesnym świecie, zlokalizowanie obszarów dotkniętych konfliktami.

Cele szczegółowe: poznanie i zrozumienie źródeł konfliktów we współczesnym świecie, kształtowanie umiejętności interpretacji i oceny zjawisk zachodzących we współczesnym świecie, kształtowanie poczucia tolerancji dla odmiennych przekonań, kształtowanie umiejętności korzystania z różnych źródeł wiedzy - media, prasa, podręczniki, internet, wdrażanie do prowadzenia dyskusji, rozwijanie umiejętności doboru informacji i ich zastosowania.

Po zakończeniu lekcji uczeń powinien: wskazać na główne przyczyny powstawania konfliktów na świecie, wskazać na mapie świata obszary ich występowania, przedstawić i uzasadnić własne stanowisko wobec problematyki konfliktów.

Kluczowe pojęcia: konflikt, autonomia, odmiennosc religijna, kulturowa, narodowościowa, terroryzm.

Metody i formy pracy: praca w grupach, elementy dyskusji, praca samodzielna na podstawie podręczników, artykułów prasowych, atlasów, internetu, konsultacje z nauczycielem, współpraca z innymi grupami.

Potrzebne pomoce: atlasy geograficzne, podręczniki, artykuły prasowe, internet

Wprowadzenie:

Temat lekcji, będący przedmiotem scenariusza, jest jednym z ciągu lekcji stanowiących zebranie i usystematyzowanie wiedzy uczniów klas trzecich dotyczących współczesnego świata i jego problemów. Proponowany scenariusz może być wykorzystany nie tylko na lekcjach geografii, ale również historii, wiedzy o społeczeństwie czy godzinach wychowawczych. Przeprowadzenie zajęć z uwzględnieniem powyższej tematyki pozwoli zwrócić uwagę uczniów na jeden z najbardziej palących problemów współczesnego świata i sprowokować ich do poszukiwania odpowiedzi na podstawowe, nurtujące ludzkość pytania odnośnie pokoju na świecie.

Planowanie zajęć:

Uczniowie, z wyprzedzeniem ok. 2 tygodni, zostają podzieleni na grupy i otrzymują polecenia zgromadzenia informacji na temat konfliktów dotyczących określonych obszarów na świecie. W tym czasie uczniowie mają możliwość odbycia konsultacji z nauczycielem oraz podjęcia współpracy z innymi grupami.

Dobór obszarów może zostać dokonany przez samych uczniów, zgodnie z ich zainteresowaniami lub też być narzucony przez nauczyciela.

Proponowane w niniejszym scenariuszu obszary konfliktów to: Irlandia Pn., Kraj Basków, Kaszmir, Sri Lanka, Burundi - Ruanda, Korea Pn./Pd.

Przebieg zajęć:

Lekcja rozpoczyna się od zapisania na tablicy pierwszej części tematu podanej w formie pytania: „Dlaczego tak trudno o pokój na świecie?”. Odpowiedzi uczniów, po których następuje prezentacja obszarów konfliktów na świecie i przyczyn, które je wywołały (około 5 minut na każdą grupę) uczniowie wykorzystują zgromadzone materiały, posługując się również atlasami oraz mapą świata, na której lokalizowane są obszary konfliktów. Sformułowanie wniosku podsumowującego lekcję (przykładowy wniosek dołączony w materiałach dla nauczyciela) i zapisanie go w zeszytach uczniów w formie notatki. Praca domowa: sporządzenie tabeli mającej na celu uporządkowanie wiedzy zdobytej w trakcie lekcji (przykład tabeli w materiałach pomocniczych dla nauczyciel

Wnioski:

Moim zdaniem, proponowany przeze mnie temat lekcji powinien być obowiązkowym tematem omawianym na lekcjach w gimnazjum dla uczniów klasy trzecich. Metody jego realizacji: praca w grupach, samodzielne po-

szukiwanie materiałów źródłowych, konieczność wymiany poglądów z innymi uczniami, pozwala na aktywne uczestniczenie w lekcji również uczniów mniej zdolnych. Wcześniejsze rozdanie tematyki daje możliwość gruntownego przygotowania się uczniów, konsultacji z nauczycielem w trakcie przygotowań oraz konieczności współpracy z pozostałymi zespołami. Być może, 45 minut przewidziane na realizację tego tematu, ze względu na złożoność i zakres poruszanej problematyki, może okazać się czasem zbyt krótkim, i koniecznym stanie się przeznaczenie dodatkowej lekcji.

Bibliografia:

1. W. Eichelberger ; „Dżihad w nas „; Zwierciadło 06/2002
2. J. Kop, M. Kucharska, E. Szkulat; Geografia społeczno - ekonomiczna; Wydawnictwa Szkolne PWN; Warszawa 2001.
3. M. Jędrusik, D. Jędrusik, J. Tomalkiewicz; Polska i świat; Oficyna Edukacyjna Krzysztof Pazdro Spółka z oo.; Warszawa 2001.
4. J. Mordawski, J. Makowski, M. Augustyniak; Azja i Europa. Wybrane problemy geografii świata; Wydawnictwo M. Rożak; Gdańsk 2000.
5. M. Ostrowski, T. Zalewski ; Rok po szoku; Polityka 37/2002.
6. F. Szlajfer, H. Powęska, A. Czerny, M. Czerny; Geografia regionalna świata; Wydawnictwo Nowa Era; Warszawa 2002.
7. J. Baczyński praca zbiorowa; Świat i Polska 2003. Prognozy, analizy, opinie; Polityka 1/2002, wydanie specjalne grudzień 2002 - marzec 2003.

Materiały dla nauczyciela:

Wniosek podsumowujący lekcję (przykład).

Najczęstszą przyczyną powstawania konfliktów we współczesnym świecie jest wzajemna niechęć, a nawet wrogość, wynikająca z różnic narodowościowych, plemiennych, religijnych czy ekonomicznych. Zjawisko to może dotyczyć zarówno mieszkańców jednego państwa, obszarów państw sąsiadujących ze sobą, jak również ludności zamieszkującej odległe zakątki globu. Mimo, iż podłoże występujących we współczesnym świecie konfliktów, bywa bardzo różne, ich przebieg często jest podobny, przybierając charakter walki zbrojnej oraz terroryzmu, którego działanie jest szczególnie niebezpieczne.

Tabela, która może zostać sporządzona przez ucznia jako praca domowa, stanowiąca podsumowanie(przykład).

Obszar konfliktu	Tło konfliktu	Czas trwania	Cel i ew. metody walki
Kraj Basków	narodowościowe	sięga XIX w.	dążenie do uzyskanie pełnej autonomii, zamachy terrorystyczne bojowników org. ETA
Burundi - Ruanda	plemienne	od 1965 r.	ewentualne sprawowanie władzy przez plemię Tutsi lub Hutu; wojna domowa między plemionami Tutsi i Hutu.

Las jako przykład ekosystemu lądowego (lekcja terenowa)

Katarzyna Łuczyńska, Magdalena Wojtecka

Przedmiot: przyroda

Klasa: V szkoła podstawowa

Czas trwania: 3 godz. lekcyjne

Miejsce: : zajęcia terenowe na ścieżce dydaktycznej

Cele główne: pobudzenie ciekawości w poznawaniu otoczenia; ukazywanie bogactwa otaczającego świata; kształtowanie postawy szacunku wobec przyrody.

Po zajęciach terenowych uczeń potrafi: zorientować plan za pomocą kompasu i obiektów terenowych; opisać warstwową budowę lasu; dokonywać obserwacji przyrodniczych; rozpoznać wybrane gatunki drzew, zwłaszcza typowych dla lasów beskidzkich; posługiwać się przewodnikami do rozpoznawania roślin; wskazać podobieństwa i różnice między lasem obszaru nizin(miejsce zamieszkania) a lasem górskim(miejsce pobytu Zielonej Szkoły); podać przyczyny zamierania lasów; ocenić stopień czystości powietrza okolicy, w której przebywa; pracować w zespole w oparciu o karty pracy.

Metody i formy pracy: ćwiczenia praktyczne; obserwacje bezpośrednie; pomiary; praca w grupach;

Środki dydaktyczne: plan ścieżki przyrodniczo-edukacyjnej; kompasy; teren i okazy naturalne w terenie; instrukcja, karty pracy dla uczniów; przezroczysta folia; ołówki, kredki; taśmy miernicze lub centymetry krawieckie; roślin np. Bruno P. Kremer "Drzewa i krzewy", wyd. Multico, Warszawa 2000 podręczniki do przyrody dla kl.5 "Ziemia planetą życia", wyd. "MAC" S.A., Kielce 2001

Wprowadzenie:

Proponowana lekcja terenowa przeznaczona jest dla uczniów klasy V szkoły podstawowej, lecz także może zostać przeprowadzona w klasach IV oraz VI na drugim etapie edukacyjnym, zależnie od przyjętego i realizowanego programu nauczania.

Przedstawione zajęcia terenowe kształtują u ucznia umiejętność obserwacji, pozwalają na dostrzeżenie zależności zachodzących w przyrodzie, wprowadzają dzieci w naturalne środowisko, uczą szacunku dla otaczającego nas świata i jego różnorodności, w myśl słów Konfucjusza: "Słyszę i zapominam, Widzę i pamiętam, Robię i rozumiem".

Przebieg zajęć:

Faza wstępna:

Sprawy porządkowe – sprawdzenie wyposażenia uczniów oraz omówienie przebiegu zajęć. Przypomnienie zasad bezpiecznego zachowania się w lesie. Podział uczniów na zespoły. Powtórzenie wiadomości na temat zasad orientowania mapy w terenie. Nawiązanie do tematu zajęć terenowych; podanie i wyjaśnienie tematu oraz celu zajęć.

Faza zasadnicza:

Podanie instrukcji do pracy (zał. nr 1), planu ścieżki (zał. nr 2) oraz kart pracy dla każdego zespołu (zał. nr 3). Wyjście zespołów na teren zaznaczony na planie ścieżki dydaktycznej. Prowadzenie obserwacji w badanym lesie. Wykonywanie poleceń zawartych w kartach pracy, uzupełnianie kart pracy. Obserwacja pracy wszystkich zespołów przez nauczyciela, udzielanie wskazówek, służenie pomocą.

Faza podsumowująca:

Zbiórka zespołów we wcześniej ustalonym miejscu, zaznaczonym na planie ścieżki. Porównanie i omówienie poprawności wykonania poszczególnych poleceń zawartych w kartach pracy przez przedstawicieli poszczególnych zespołów. Dzielenie się uczniami wrażeniami, odczuciami, spostrzeżeniami, jakich doświadczyli podczas zajęć w terenie. Ewaluacja zajęć – zabawa "Rozpoznaj swoje drzewo".

Zał. nr 1

Instrukcja do zajęć terenowych

1. Zorientujcie plan ścieżki według obiektów terenowych oraz przy pomocy kompasu.
2. Zapoznajcie się z planem ścieżki, którą będziecie się poruszali w kierunku przystanku nr 9 i 10.
3. Pamiętajcie o przestrzeganiu przepisów bezpieczeństwa.
4. Obserwujcie po drodze elementy przyrodnicze krajobrazu.
5. Uzupełniajcie kartę pracy zgodnie z poleceniami.

Zał. nr 2

Plan ścieżki przyrodniczo-edukacyjnej "Olza"

Zał. nr 3 Karta pracy zespołu nr

Skład zespołu:

.....

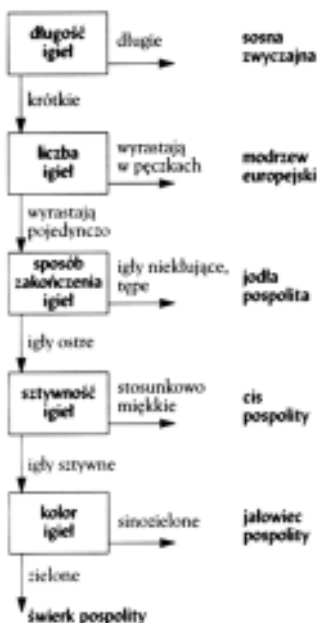
Zad.1. Przyjrzyjcie się, jak wygląda las wokół Was. Określcie, ile warstw roślinności tutaj występuje. Ich nazwy wpiszcie w odpowiednie miejsca na rysunku.

Zad.2. Których drzew jest więcej, iglastych czy liściastych?

.....

Zad.3. Wędrując ścieżką spróbujcie rozpoznać rośliny iglaste, korzystając z podanego poniżej klucza. Wyniki obserwacji zapiszcie w tabeli.

niewa roślin	kształt szyszek	długość igieł	wygląd igieł

Zad.4. Korzystając z przewodników rozpoznajcie i wypiszcie nazwy 3 drzew i 3 krzewów liściastych, które rosną w tym lesie:

drzewa liściaste

krzewy liściaste

Zad.5. Z rozpoznanych przez Was gatunków drzew i krzewów wybierzcie jeden i opiszcie go dokładnie według podanych niżej wskazówek:

Podajcie nazwę gatunku:

Narysujcie gałązkę z liściem:

Opiszcie, jakie są liście (kształt, wielkość, barwa, układ liści):

.....

Zad.6. Aby określić wiek drzewa nie trzeba go ścinać, lecz wystarczy zmierzyć średnicę jego pnia. Waszym zadaniem jest dokonanie pomiaru pnia wybranego przez Was drzewa na wysokości Waszych ramion. Następnie odszukajcie w poniższej tabeli nazwę wybranego przez Was drzewa i w kolumnie z grubością odczytajcie szukany wiek drzewa.

grubość [cm]	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32
sosna	38	45	52	59	66	74	81	89	96	105	113	124
świerk	39	45	50	56	62	69	76	84	87	101	111	122
jodła	51	54	58	63	68	72	78	84	90	97	104	111
modrzew	26	31	37	44	50	58	65	74	83	91	101	111
buk	57	61	67	72	77	84	91	100	110	121	130	138
dąb	40	45	51	57	63	68	74	80	86	92	98	104
brzoza	33	40	48	59	69	80	100					
olcha	27	33	37	42	50	59	66	76	84			
jesion	37	45	47	53	58	64	71	80	90	107	120	

Uzupełnijcie zdania:

Nasze drzewo to

Jego grubość wynosicm

Jego wiek wynosi lat

Zad.7. Powietrze wokół nas może być zanieczyszczone różnymi gazami. Najbardziej wrażliwe na zanieczyszczenie powietrza tlenkami siarki są porosty, toteż na podstawie ich występowania można określić stopień zanieczyszczenia powietrza. Aby odpowiedzieć na pytanie, czy powietrze w tym lesie jest czyste, musicie wykonać następujące polecenia:

- Na przezroczystą folię nanieście mazakiem siatkę (10/10 równych pól, razem 100 kwadracików)
- Wyszukajcie drzewo, na korze którego występują porosty.
- Na dowolną powierzchnię drzewa przyłóżcie folię i zaznaczcie miejsce pokryte porostami.

• Obliczcie procent kory pokrytej porostami do reszty zakratkowanej powierzchni. Zapiszcie obliczenia i wynik.

Obliczenia:

.....

Wynik:

Zad.8. Rozpoznajcie kształty plech porostów występujących na tym drzewie. Odszukajcie na skali porostowej w podręczniku str. 157-158 ten rodzaj plechy, który zaobserwowaliście. Określcie na tej podstawie stopień czystości powietrza w lesie.

Uzupełnijcie zdanie:

Powietrze w badanym lesie jest

.....

Zał. nr 4 Ewaluacja zajęć

Zabawa pt.: "Rozpoznaj swoje drzewo"

Dzieci dobierają się w pary. Jedna osoba ma zawiązane oczy, a druga prowadzi ją krętą drogą do wybranego drzewa, którego musi się "nauczyć" używając innych zmysłów niż wzrok (szczególnie przez dotyk pnia, kory obejmowanie drzewa itp.). Po dokładnym zapoznaniu się z drzewem (ok. 3 min.), niewidzący jest odprowadzany przez partnera na miejsce, lecz inną drogą. Uczeń zdejmuje opaskę z oczu i próbuje samodzielnie odnaleźć swoje drzewo. Następnie partnerzy zamieniają się rolami.

Wnioski:

Przedstawiona propozycja lekcji jest, według mnie, interesująca dla wszystkich uczniów, ponieważ umożliwia bezpośredni kontakt z przyrodą, pozwalając na zrozumienie znaczenia szaty roślinnej, a szczególnie lasów, w tworzeniu krajobrazu. Dzieci w aktywny sposób uczestniczą w procesie poznawczym, zdobywają wiedzę i umiejętności poprzez doświadczenie, stają się rzeczywistymi twórcami zajęć. Nauczyciel pełni jedynie rolę doradcy i obserwatora. Zaletą lekcji jest możliwość przeprowadzenia jej w dowolnym obszarze leśnym kraju, a także uwolnienie od ścian szkolnych oraz dzwonek, co z pewnością wyzwała większą swobodę i aktywność uczniów.

BIBLIOGRAFIA

1. Plichta B. *Program edukacji ekologicznej dla kl. IV-VI szkoły podstawowej*; wyd. Stowarzyszenie Oświatowców Polskich, Toruń 2000.
2. Szmidt Z. *Zajęcia terenowe w nauczaniu przyrody. Edukacja przyrodnicza na II etapie kształcenia*; wyd. Stowarzyszenie Oświatowców Polskich, Toruń 2000.
3. Tyralska – Wojtyca E. *Zielona Szkoła – poznaj swoje środowisko*; wyd. Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej, Kraków 2001.
4. *Ścieżka przyrodniczo-edukacyjna "Olza". Leśny kompleks promocyjny "Lasy Beskidu Śląskiego"* wyd. Nadleśnictwo Wiśla; Wiśla XII 2000.

5. *Zielonymi ścieżkami...*; praca zbiorowa pod red. A. Szarzyńskiej i A. Rodziewicz; wyd. Zespół Parków Krajobrazowych Pojezierza Iławskiego i Wzgórz Dylewskich w Jerzwałdzie.

Dodatki do "Edukacyjnego kameleona"

Razem z numerem otrzymaliście Państwo komplety materiałów wydanych przez Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć w ramach kampanii informacyjnej „Kupuj odpowiedzialnie”. Celem kampanii „Kupuj odpowiedzialnie” jest zwrócenie uwagi na nasze wybory: co kupujemy, od kogo kupujemy, jakie są tego skutki i czy rzeczywiście jest nam to potrzebne. To nasze pieniądze sprawiają, że my, konsumenci, jesteśmy tak atrakcyjni dla wszystkich, którzy chcą coś sprzedać. Jednocześnie, (z czego często nie zdajemy sobie sprawy) to nasze pieniądze powodują, że możemy wywierać wpływ na działalność wielkich i małych firm.

W skład materiałów wchodzi: poradnik „Kupuj Odpowiedzialnie”, poradnik „Prawa konsumenta” oraz „Zielone znaki czyli o ekoetykietach”, a także dwa plakaty i 5 ulotek dotyczących odpowiedzialnych zakupów.

Dobre adresy:

Dziś adresy związane z lasem i drzewami:

www.zb.eco.pl/inne/zielen/ - ZIELEŃ Małgorzata Złocka - książeczka do wydrukowania i prowadzenia zajęć w terenie

<http://www.e-lasy.pl/> - strona Polskiego Towarzystwa Leśnego, informacje o leśnictwie, pa5kach narodowych, ochronie przyrody, edukacji ekologicznej

<http://www.drzewa.sitenet.pl/> - leksykon internetowy "Drzewa i krzewy"

<http://iglaki.agrosan.pl/> - tutaj szczególnie polecamy dział Ciekawostki

Spis treści

Aktualności, ciekawostki	1
Aktualności z regionu	5
Konferencje, warsztaty,	9
programy, wydarzenia	9
Wustawy, muzea	10
Doskonalenie nauczycieli	11
Imprezy turystyczne	12
Publikacje	12
W telewizji	13
Konkursy	15
Scenariusze zajęć	16

Edukacyjny Kameleon Informator o Edukacji Ekologicznej

Wydawca: Fundacja Edukacji Ekologicznej i Rozwoju oraz Ośrodek Działań Ekologicznych „Źródła”

Adres redakcji: ODE Źródła, Próchnika 1 pok. 301, 90-408 Łódź, tel./fax (042) 632 03 11, fax. 630 17 49; gosia@zrodla.most.org.pl

Numer złożono: 22 maja 2003 r.